

Broedvogelonderzoek Bosgebied "De Maaij" 2007

**Vogelwerkgroep
I.V.N. Bergeijk/Eersel
Regio Brabant zuid-oost**

OKTOBER 2007

Inhoud

- 1. Werkwijze**
 - 1.1 Bezoek data en tijden**
- 2 Gebiedsbeschrijving**
 - 2.1 Ligging**
 - 2.2 Vegetatie**
- 3 Territoria**
 - 3.1 Aantal vastgestelde territoria**
- 4 Soort bespreking**
 - 4.1 Broedvogels**
- 5 Conclusie**
 - 3.1 Vogeldichtheden**
 - 3.2 Beheersadviesen**
 - 3.3 Samenvatting**

Broedvogelonderzoek bosgebied " De Maaij "

Het onderzochte gebied is door ons in 1999 voor het laatst gekarteerd.

Aan dit onderzoek hebben de navolgende personen hun medewerking verleend.

- Paul Brom
- Wout Couwenberg
- Ben Geraerts
- Fred van Hoof
- Hans van Nunen
- Koos Slenders
- Frans Tops

1. Werkwijze

Voor de kartering is de B.M.P. methode gebruikt. Dit is een uitgebreide territoriumkartering volgens de handleiding: SOVON BROEDVOGEL MONITORING PROJECT (uitgave 1996) Als belangrijkste territorium indicerende waarneming kunnen zang en balts worden genoemd. De inventarisatie is te voet met twee of meer personen uitgevoerd. Er is een avond bezoek geweest, ten behoeven van de kartering van de Bosuil. Als hulpmiddel voor het vaststellen van deze broedterritoria werd het geluid van de Bosuil afgedraaid met behulp van een cd speler. Ook werd er een avond bezoek gehouden vooral voor het goed inventariseren van de Roodborst en de Merel. Het is een redelijk goed te belopen wandelgebied dat op wegen en paden voor iedereen toegankelijk is.

1.1 Bezoekdata en tijden

1.	25 jan.	19.00 u – 20.30 u	Bosuiltelling
2.	17 mrt.	07.00 u – 09.15 u	
3.	24 mrt	06.45 u – 08.45 u	
4.	31 mrt	07.15 u – 09.30 u	
5.	7 apr.	06.45 u – 08.30 u	
6.	21 apr.	06.15 u – 08.15 u	
7.	5 mei	05.45 u – 07.45 u	
8.	19 mei	05.30 u-- 07.30 u	
9.	26 mei	05.30 u-- 07.30 u	
10	7 juni	20.00 u—21.45 u	avond bezoek

Namens de vogelwerkgroep van het I.V.N. Bergeijk / Eersel.

Oktober 2007

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging

Het geïnventariseerd gebied bevindt zich in het zuidoosten van Noord-Brabant in de gemeente Bergeijk, het is gelegen in atlasblok 57-23 en in de kilometerhokken 34-35-45-54-55 (zie bijlage 1).

De grootte van het geïnventariseerd gebied bedraagt ongeveer 135 ha. en is volledig in eigendom van de gemeente Bergeijk.

Het gebied is aan de oostzijden begrenst door de verbindingsweg Bergeijk-Belgische grens (Burgemeester Aartslaan). In het zuiden grenst het gebied aan het natuurgebied "De Liskes". In het westen wordt ongeveer de helft van het gebied begrenst door een onverharde weg (die bij de looërbrug het gebied in gaat) en de andere helft door Keunensloop, welke daarna in oostelijk richting door het gebied stroomt, om verderop in de Beekloop uit te monden. Deze loop werd in de negentiende eeuw gegraven om akkerland in het midden van het gebied te bevoeien. Deze twee percelen zijn nu verpacht.

Aan de noordzijde van het gebied bevinden zich enkele landbouw gronden.

Vanaf de Burgemeester aartslaan loopt een geasfalteerd fietspad door het gebied naar het zuid-westen.

2.2 Vegetatie

Het gebied is voor het grootste gedeelte begroeid met den, spar, douglas en lariks, langs het fietspad staan links en rechts enkele percelen met berk en els als opslag (zie bijlage 3). Langs de onverharde weg, waar enkele jaren terug in het dennenbos brand heeft gewoed, heeft men nu allerlei loofbomen met boomplantdag terug gezet. In het zuid-westen liggen ook enkele percelen gemengd bos die beplant zijn met berk, els, eik, beuk en naaldbomen. Vanaf het zuid-westen waar Keunensloop langs het gebied stroomt tot de Looërbrug, ligt aan de westzijde van deze loop een houtsingel welke begroeit is met o.a. berk, eik, spork en els. Aan de oostzijde van deze loop staan essen die stroomafwaarts aan beide zijden overgaan in populieren. Verder is er als bovenbegroeiing lijsterbes, am.vogelkers, am.eik, spork, berk en zomereik, die samen de beplanting vormen langs wegen en paden. In het zuid-westen meer dan elders.

Als onderbegroeiing van lariks, grove en zwarte den voeren grassen hierbij de boventoon, o.a. pijpenstro en bochtige smele. (zie bijlage 2). Bij spar, douglas en weymouth-den ontbreekt hier de onderbegroeiing. Varen, braam en brandnetel vindt men hoofdzakelijk langs Keunensloop, de laatste twee ook langs wegen en paden.

3 Territoria

3.1 Aantal vastgestelde territoria

Kaart	Soort	Aantal	Kaart	Soort	Aantal
1	Wilde Eend	1	21	Fitis	19
2	Havik	1	22	Goudhaantje	35
3	Buizerd	2	23	Vuurgoudhaantje	1
4	Holeduif	4	24	Bonte Vliegenvanger	2
5	Houtduif	24	25	Staatmees	4
6	Bosuil	2	26	Matkop	11
7	Groene Specht	2	27	Kuifmees	36
8	Zwarte Specht	2	28	Zwarte Mees	11
9	Grote Bonte Specht	14	29	Pimpelmees	15
10	Kleine Bonte Specht	1	30	Koolmees	37
11	Boomleeuwerik	1	31	Boomklever	2
12	Boompieper	11	32	Boomkruiper	23
13	Winterkoning	45	33	Gaai	5
14	Heggenmus	4	34	Kauw	1
15	Roodborst	67	35	Zwarte Kraai	13
16	Merel	26	36	Spreeuw	3
17	Zanglijster	5	37	Huisemus	3
18	Tuinfluit	4	38	Vink	81
19	Zwartkop	21	39	Groenling	3
20	Tjiftjaf	25			

In totaal zijn 566 territoria vastgesteld.

Op 39 soortkaarten zijn deze territoria aangegeven.

4 Soortbespreking

4.1 Broedvogels

Geelgors (rode lijst)

De geelgors is in Nederland een broedvogel waarvan het voorkomen vrijwel geheel beperkt is tot de hoge zandgronden. De soort is in Nederland een standvogel. Vanaf eind maart wordt begonnen met de nestbouw. Het nest is een simpele constructie van grassen en bladeren en bevindt zich op de grond. De Geelgors scharrelt op de grond zijn voedsel bijeen, voornamelijk insecten in de zomer, kruiden en zaden in de herfst en winter. Zijn favoriete biotoop bestaat uit cultuurlandschap met zandige akkers, open plekken in bossen en andere open gebieden met struiken en heggen.

Dat het niet goed gaat met deze vogel is van het volgende af te leiden: Bij de vorige inventarisatie in 1999 werden er nog 8 territoria van de Geelgors vastgesteld, nu helaas geen territoria, wat betekend dat deze vogel uit het gebied verdwenen is.

Havik

De Havik is een echte bosbewoner bij voorkeur in een niet te dicht naaldbos. De horst bevindt zich in de kruin van hoge bomen aan de bosrand, of bij open plekken.

De 2 tot 4 eieren worden in de periode maart tot juni uitgebroed. De Havik leeft solitair en onderhoudt buiten de broedtijd geen contact met soortgenoten. In Nederland leven 1800 tot 2000 broedparen. In het verleden was de horst van de havik in het gebied de Maaij in een perceel lariks, maar tijdens het uitdunnen van dit bos is ook een horst van deze vogel verloren gegaan. Gelukkig heeft deze vogel een nieuwe plek in een douglasspar gevonden.

Zwarte Specht

De Zwarte Specht is de grootste van de spechten, maar zeker niet het gemakkelijkst te zien. Hij is algemeen in bosgebied met grote, volwassen beuken of naaldbomen. Hij is in de lage delen van N.W.-Europa algemeen, in Nederland vrij schaars. Hij valt op door zijn luide roep of zijn machinegeweerachtige geroffel, maar is schuw en niet gemakkelijk te benaderen. Zijn nest is een groot ovaal gat met een doorsnee van 9x12 cm in een grote boom. Legt 4-6 eieren, heeft 1 legsel in april-juni en haalt insectenlarven uit boomtakken en stronken en valhout. Eet mieren op de grond. In het gebied de Maaij zijn 2 territoria vastgesteld.

Boomklever

De Boomklever hangt bijna zijn hele leven aan takken van grote bomen en is daarom ook een behendige klimmer die een tak net zo gemakkelijk ondersteboven afdaalt als rechtop of dwars beklimt. Ze gebruiken daarbij alleen de kracht in hun poten en de scherpte van hun klauwen, en niet de staart, die Spechten en Boomkruipers vaak als hulpmiddel gebruiken. Als nest gebruiken ze een oud spechtengat gevoerd met schors en bladeren; kenmerkend is het pleisteren met modder rond de ingang. Legsel 6-9 eieren, 1 legsel, april-juli. Eet veel zaden, bessen, noten, eikels en beukennootjes, die hij vaak meeneemt en voor het gemak vastklemt in schors. Bij deze inventarisatie is voor het eerst de Boomklever als broedvogel vastgesteld.

Bonte Vliegenvanger

De Bonte Vliegenvanger is geen vogel voor de tuin, hij huist in bossen met open ruimte onder het bladerdek, waar hij vliegen in de vlucht kan vangen. Op deze plekken komen Gekraagde Roodstaarten, Fluiters en Bonte Vliegenvangers vaak als karakteristiek trio van zomervogels voor. Na het nestelen zijn ze alle drie moeilijk te vinden.

Nest is een kom van bladeren en mos in een gat in een boom, liefst in een nestkastje; 5-9 eieren; 1 legsel; april-mei.

Voedsel; Vangt vliegen in de lucht en pikt insecten van bladeren en van de grond, eet ook zaden en bessen. Ook deze soort is als broedvogel voor het eerst geïnventariseerd.

5 Conclusie

5.1 Vogeldichtheden

Het geïnventariseerd gebied De Maaij heeft een broedvogeldichtheid van 4,2 paren/ ha. Dit is ten opzichte van 1999 een vermeerdering van 0,8 paar/ha. Het aantal soorten is met 3 verminderd. De navolgende vogels zijn uit het gebied verdwenen: Fazant, Zomertortel, Koekoek, Ransuil, Gekraagde Roodstaart, Grote Lijster, Geelgors en Mandarijneend. Nieuw in het gebied zijn: Boomleeuwerik, Bonte Vliegenvanger, Boomklever en Huismus. De grootste vogeldichtheid wordt bereikt in het zuid-westen en aan beide zijden van keunensloop waar gemengd bos met een struiklaag aanwezig is.

Vooraf Winterkoning, Zwartkop, Tjiftjaf, Boomkruiper en Vink zijn in dit gebied goed vertegenwoordigd. In de naaldbomen, die bijna over het hele gebied voorkomen, zijn heel andere soorten broedvogels aanwezig zoals: Havik, Buizerd, Zwarte Mees, Kuifmees, Matkop, Houtduif en Goudhaantje.

Koolmees, Pimpelmees en Roodborsten zijn over het gehele gebied verspreid.

In de percelen naaldbomen met overstaanders zijn Boompiepers goed vertegenwoordigd.

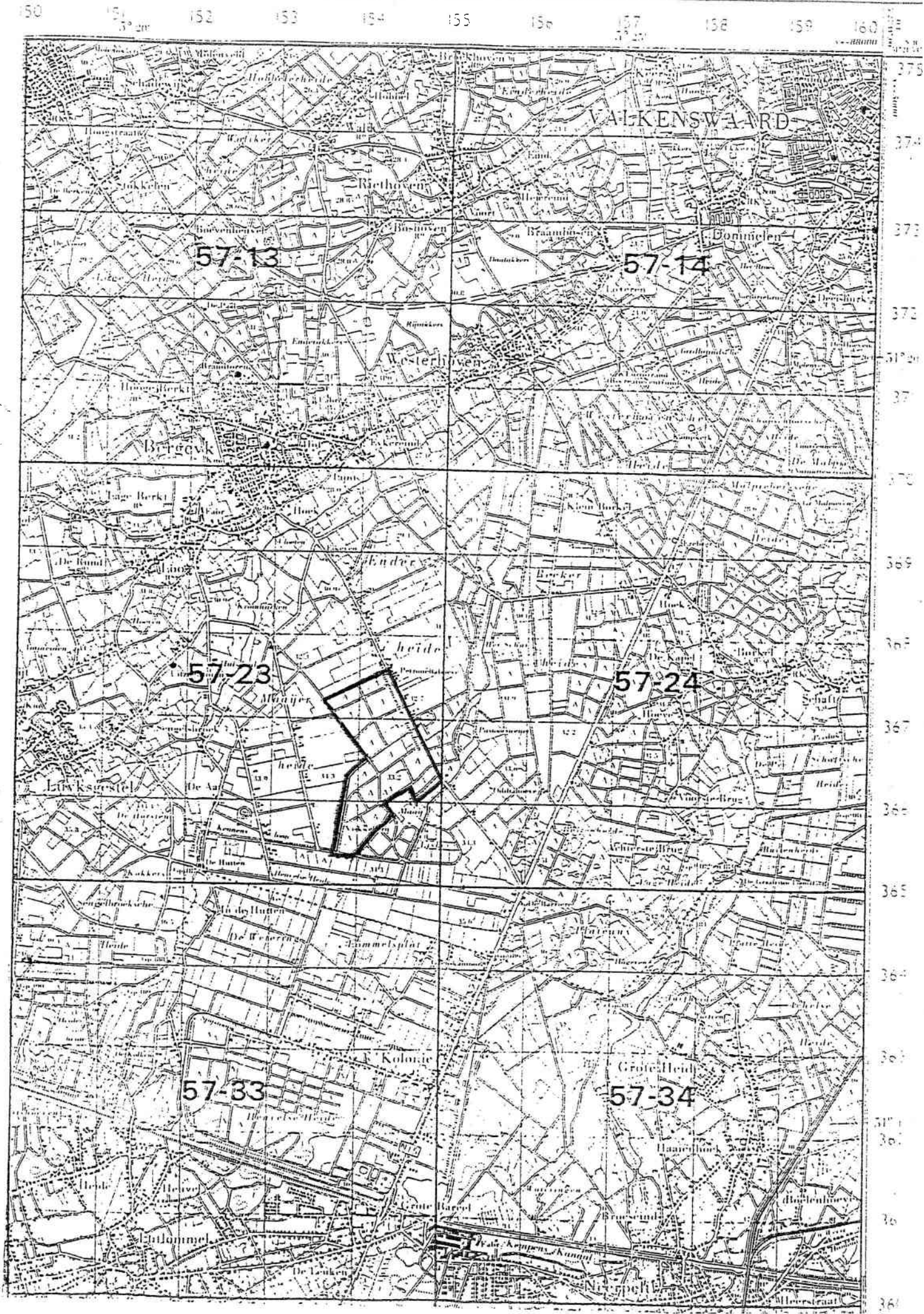
5.2 Beheersadvies

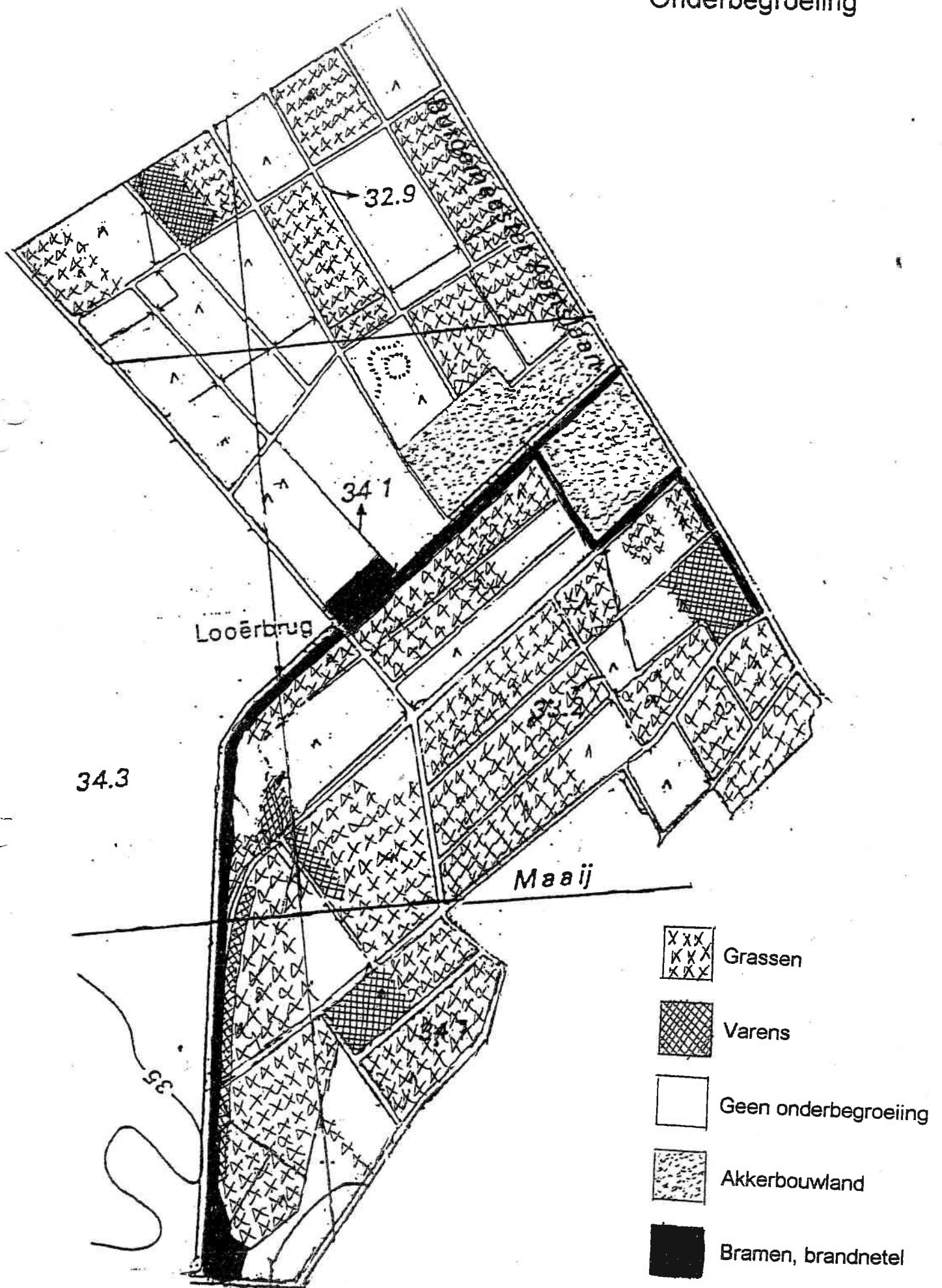
Het beheer zoals nu wordt toegepast, met name het kappen van naaldbomen en het aanplanten van gemengd bos, bevordert naar onze mening de natuurwaarde van dit gebied. Alleen zou het ook wenselijk zijn om percelen naalddhout terug te planten. Dit naar aanleiding van het verdwijnen van de Geelgors uit het gebied. Deze vogel houdt ook van jong naalddhout. Ook zou er bij het uitdunnen van de percelen naalddhout, de horsten van de Havik gespaard kunnen worden.

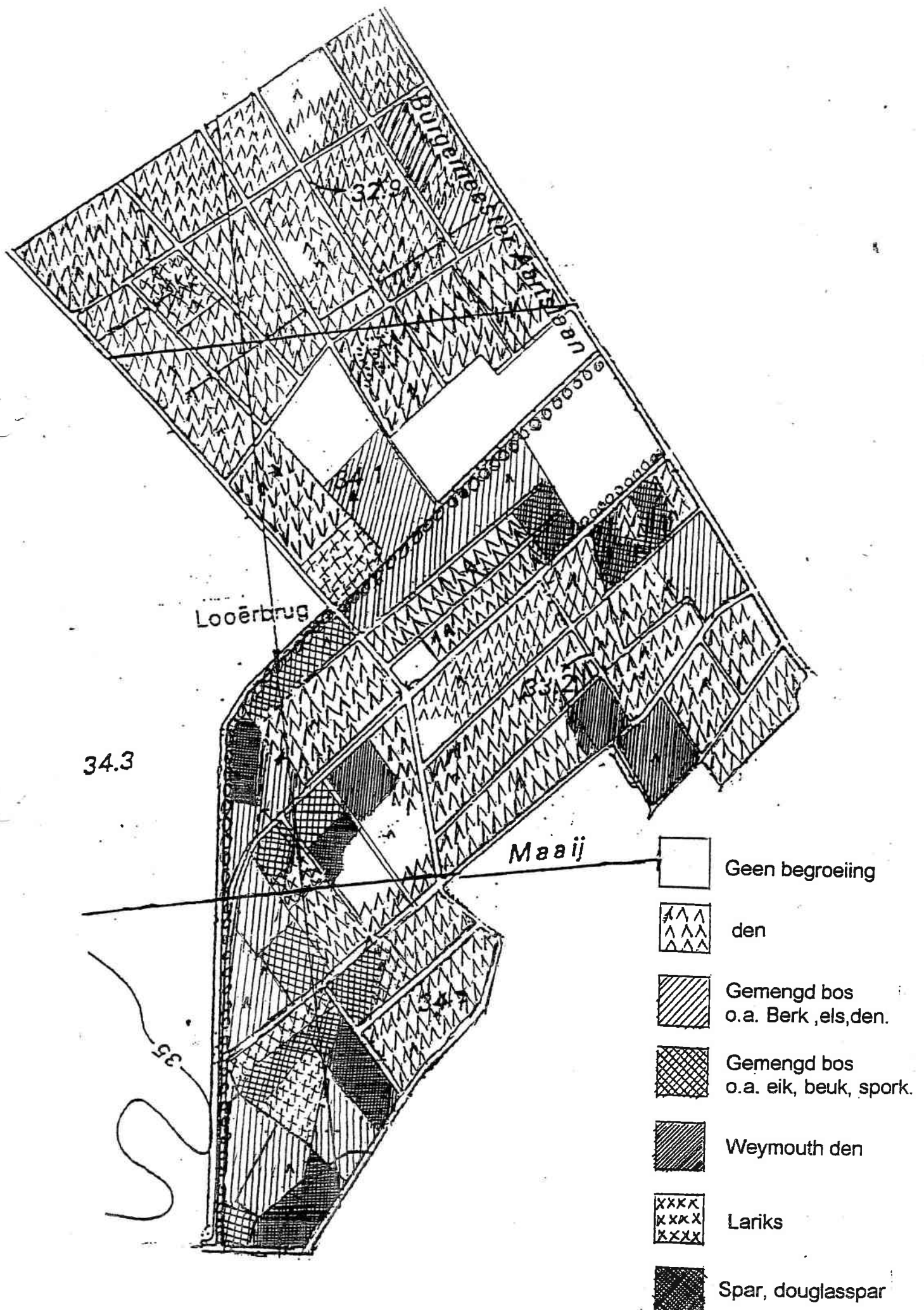
Het gebied ten noorden en langs Keunensloop staat behoorlijk onder druk door het veelvuldig bezoek van mensen die in de nabijheid op kampeerboerderijen verblijven en niet alleen wegen en paden gebruiken. Ook de zandweg in het zuid-westen langs Keunensloop wordt door bestuurders van crossmotoren veelvuldig gebruikt. Hierdoor komt de natuur in dit gebied ook zwaar onder druk te staan. Dit zou met slagbomen en verbodsborden voorkomen kunnen worden.

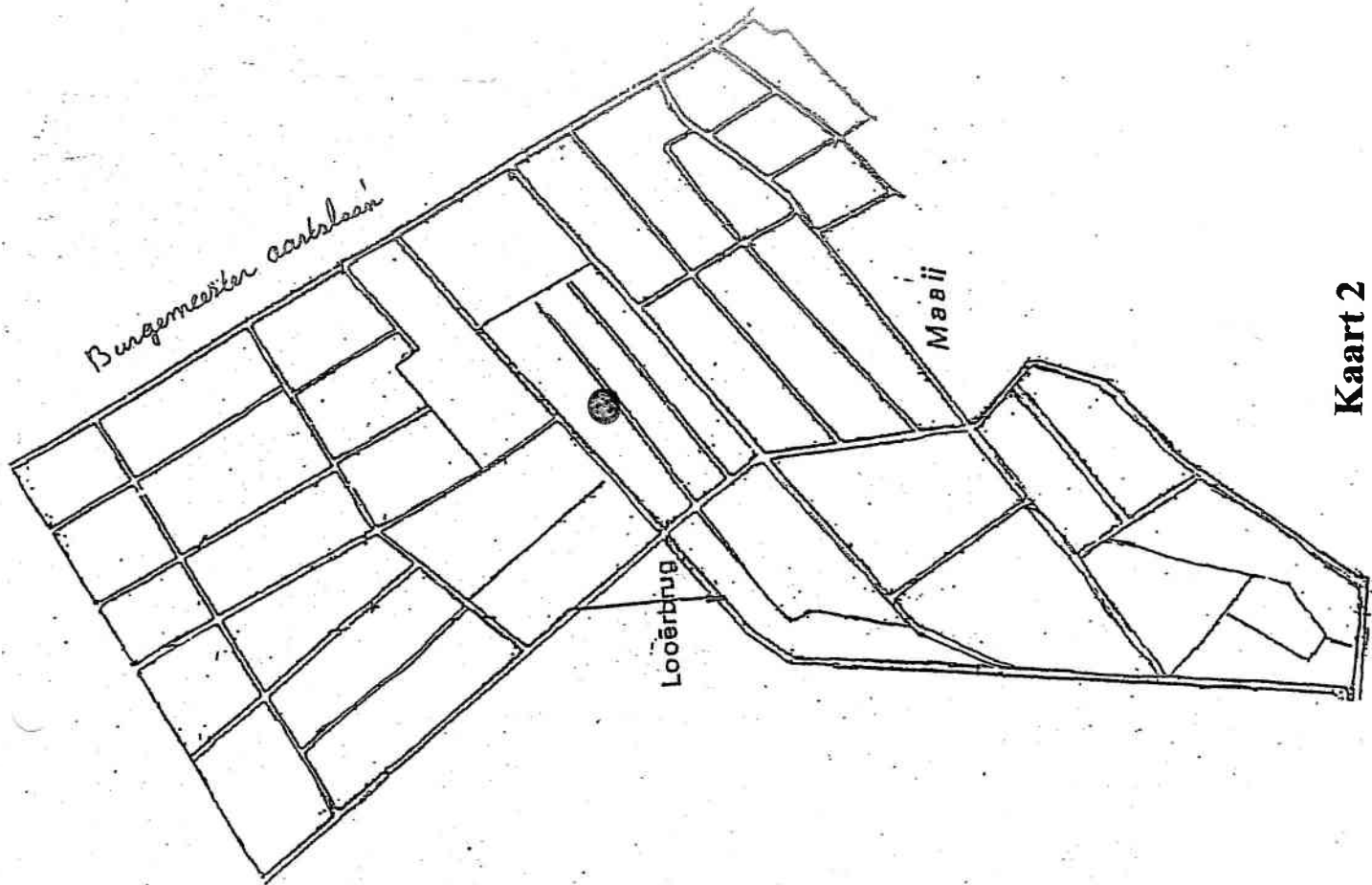
5.3 Samenvatting

Het gebied De Maaij is in het voorjaar 2007 door de vogelwerkgroep I.V.N. Bergeijk/Eersel gekarteerd. Voor deze kartering is de B.M.P.methode toegepast. Het terrein heeft een oppervlakte van ongeveer 135 ha. In het gebied zijn 39 soorten broedvogels vastgesteld. Hiervan staat de Groene Specht op de rode lijst van bedreigde vogelsoorten.

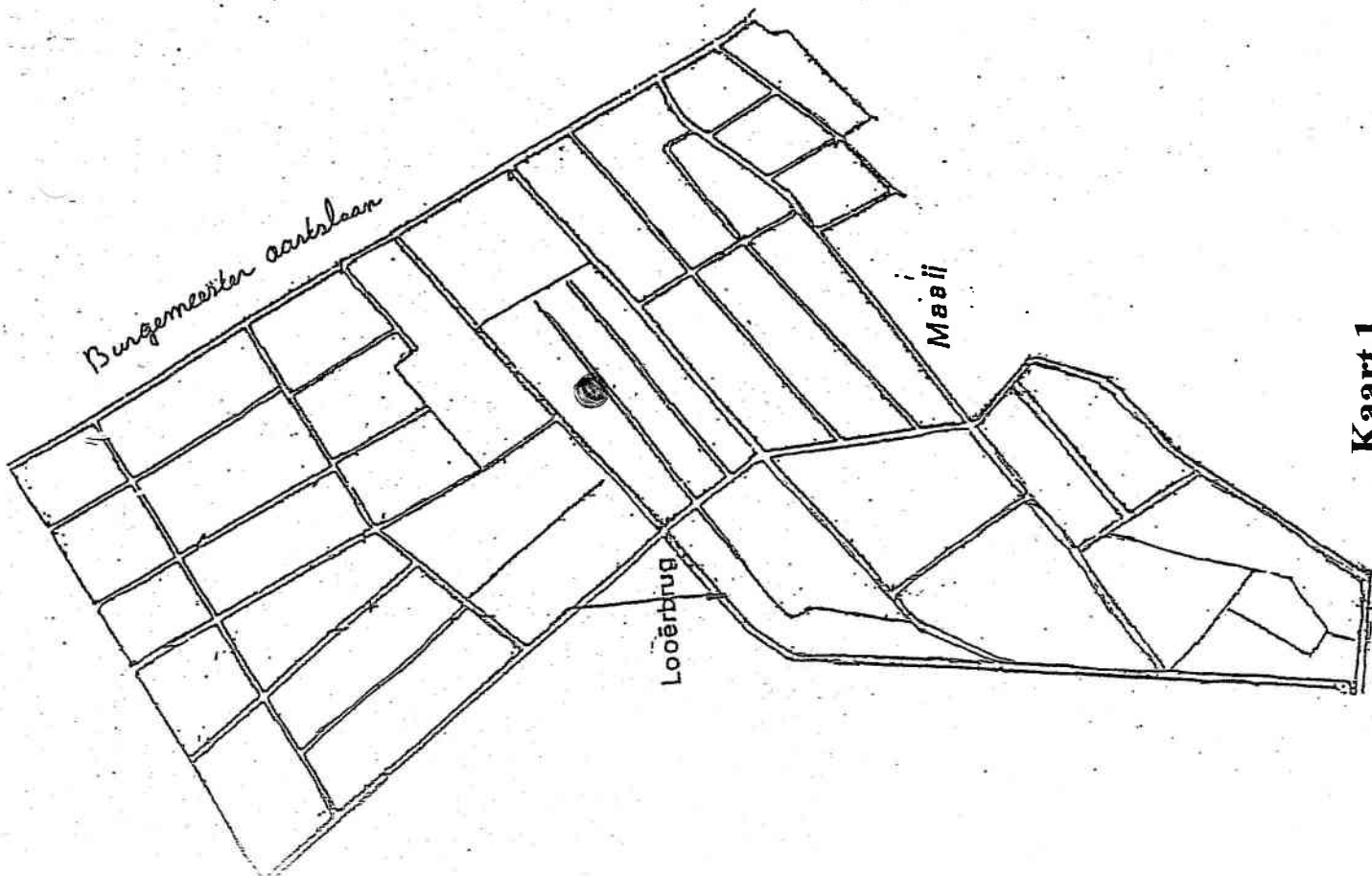

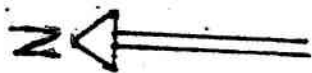

Kaart 2
Havik 1x

Kaart 1
Wilde Eend 1x

Burgemeester aartselaar

Looërbrug

Maail

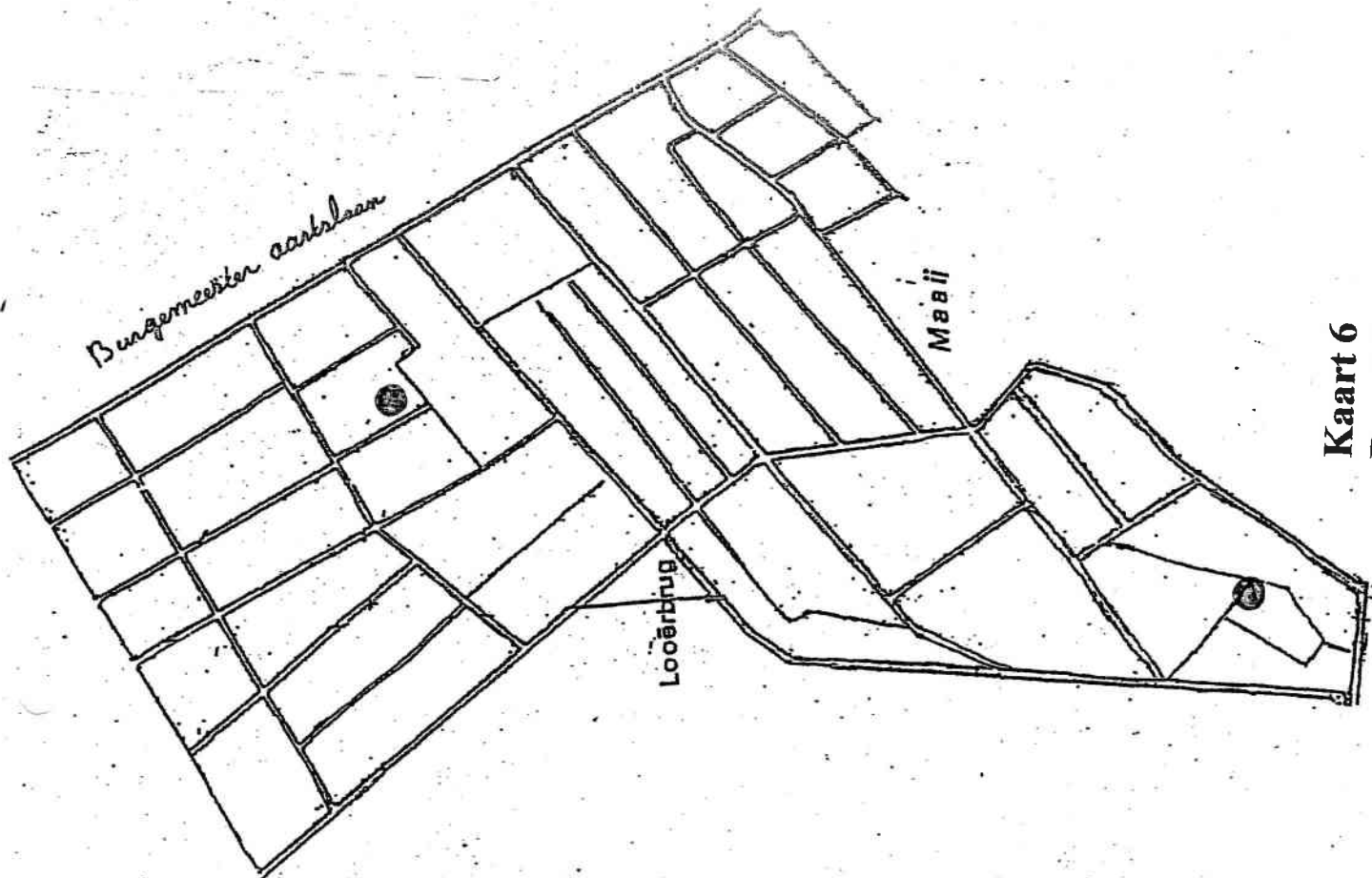
Kaart 3
Buizerd 2x

Burgemeester aartselaar

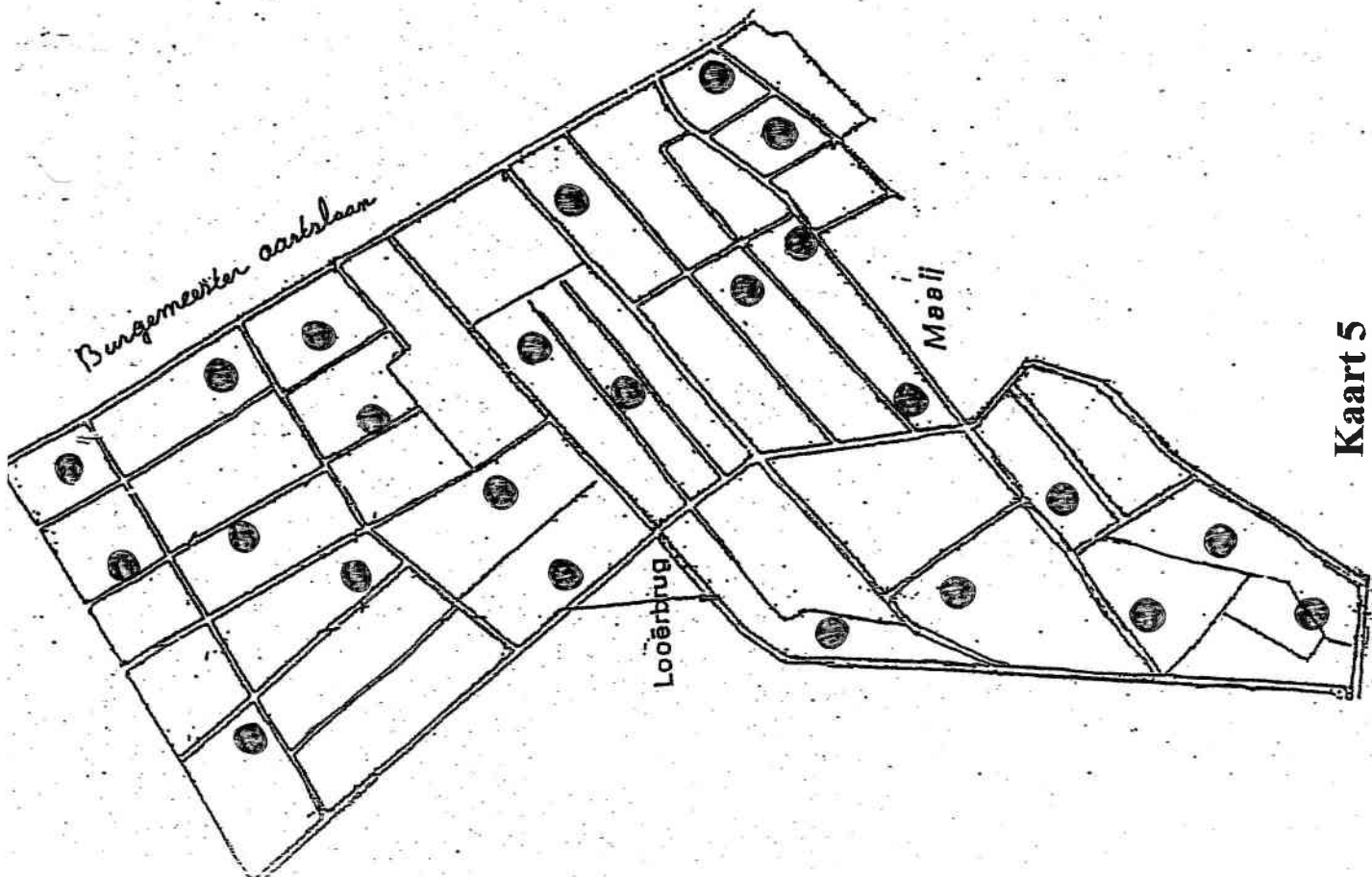
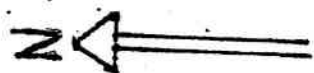
Looërbrug

Maail

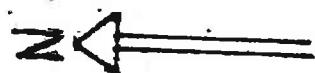
Kaart 4
Holenduif 4x

Kaart 6
Bosuil 2x

Kaart 5
Houtduif 24x

Burgemeester aartsbaan

Looërbrug

Maafl

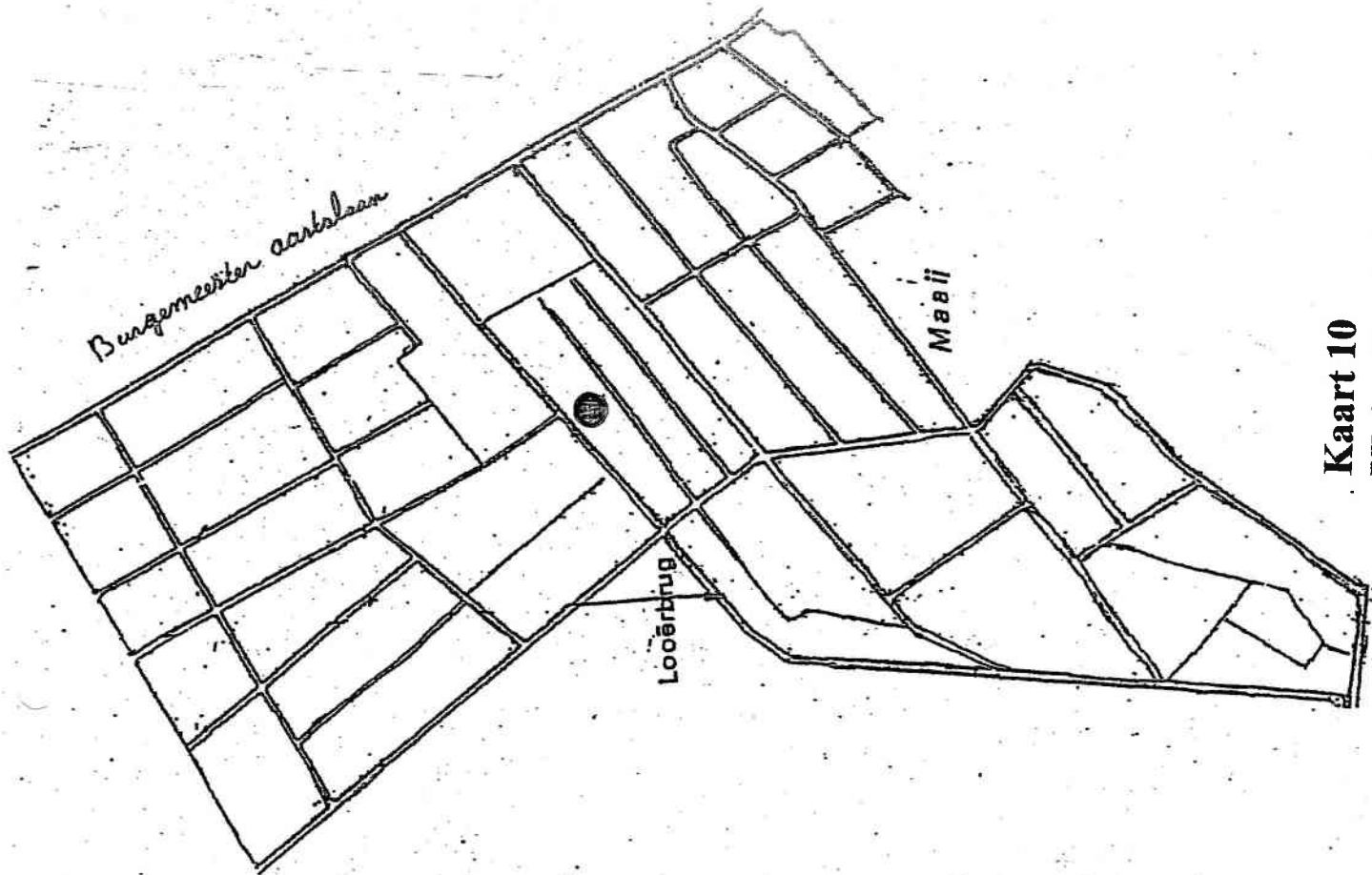
Kaart 7
Groene Specht 2x

Burgemeester aartsbaan

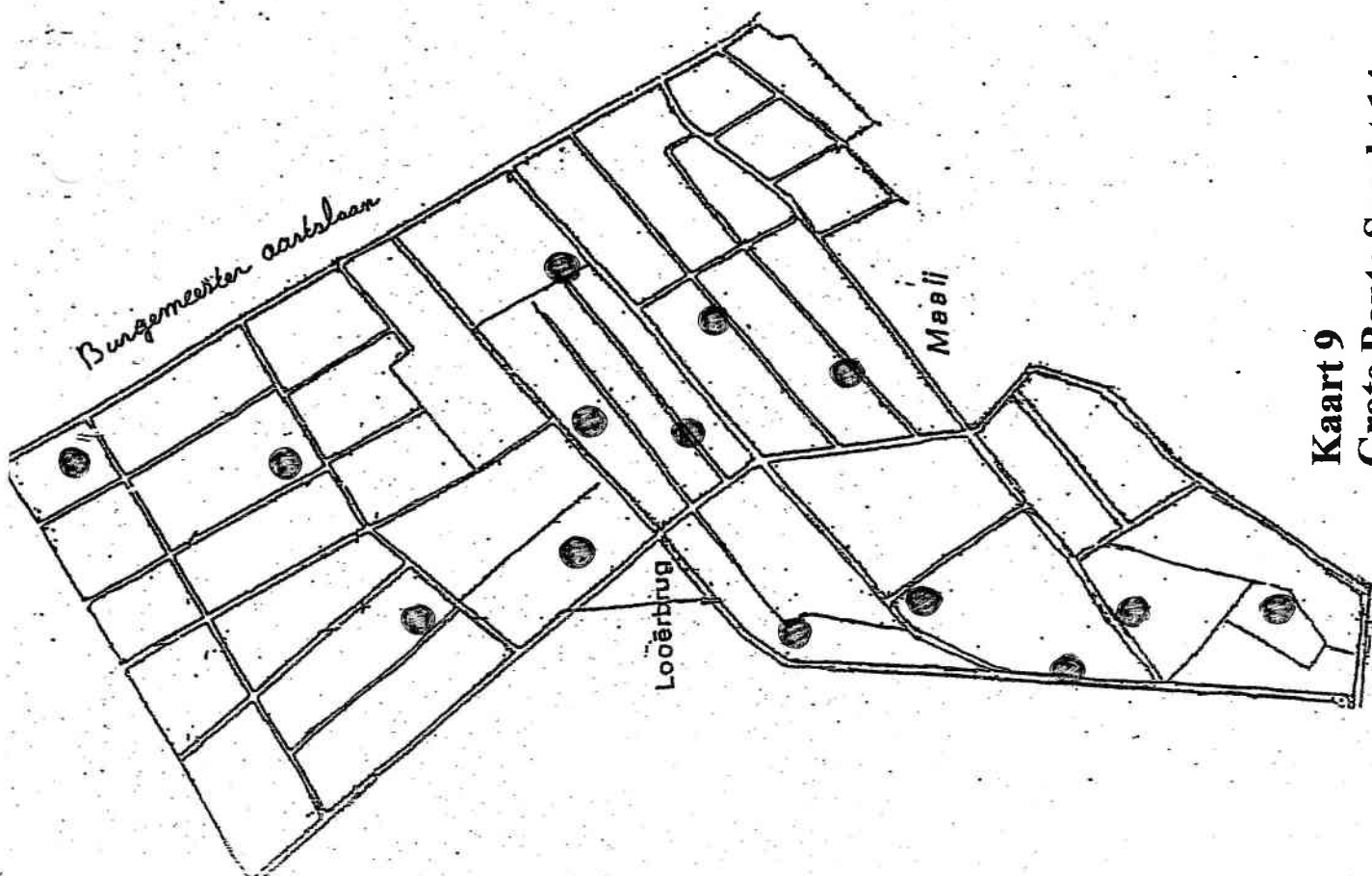
Looërbrug

Maafl

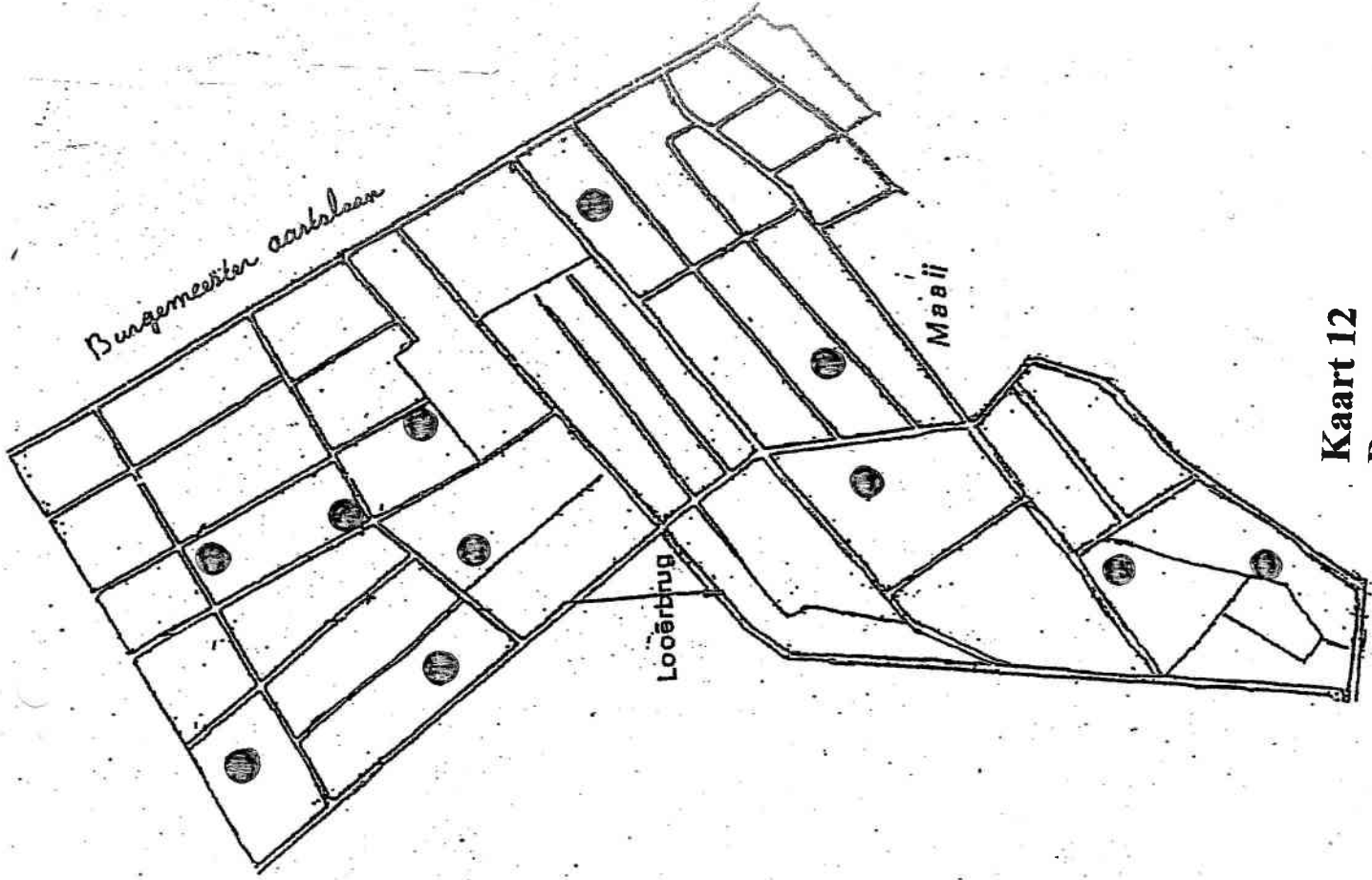
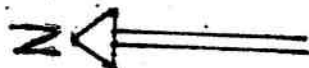
Kaart 8
Zwarte Specht 2x

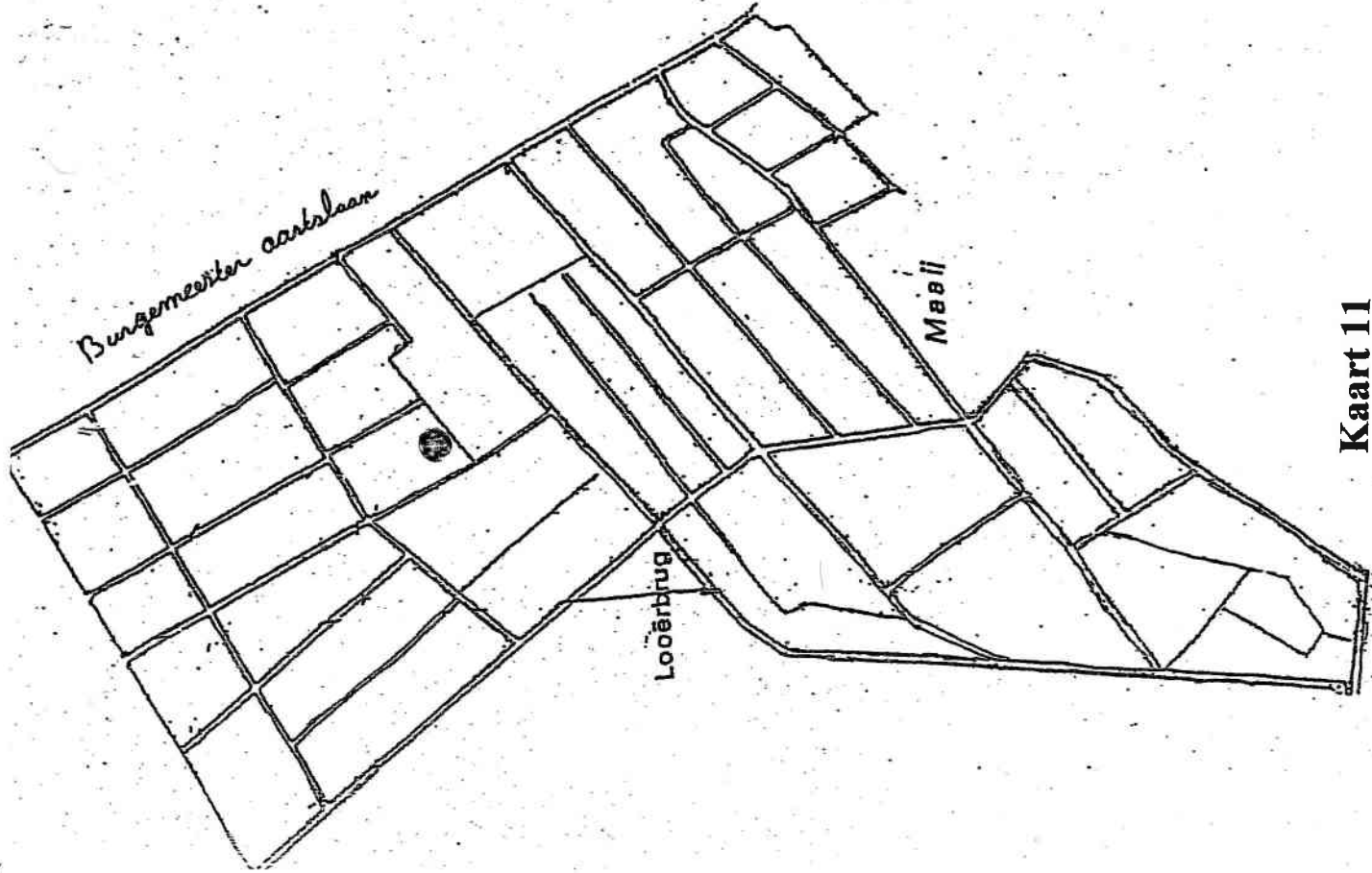
Kaart 10
Kleine Bonte Specht 1x

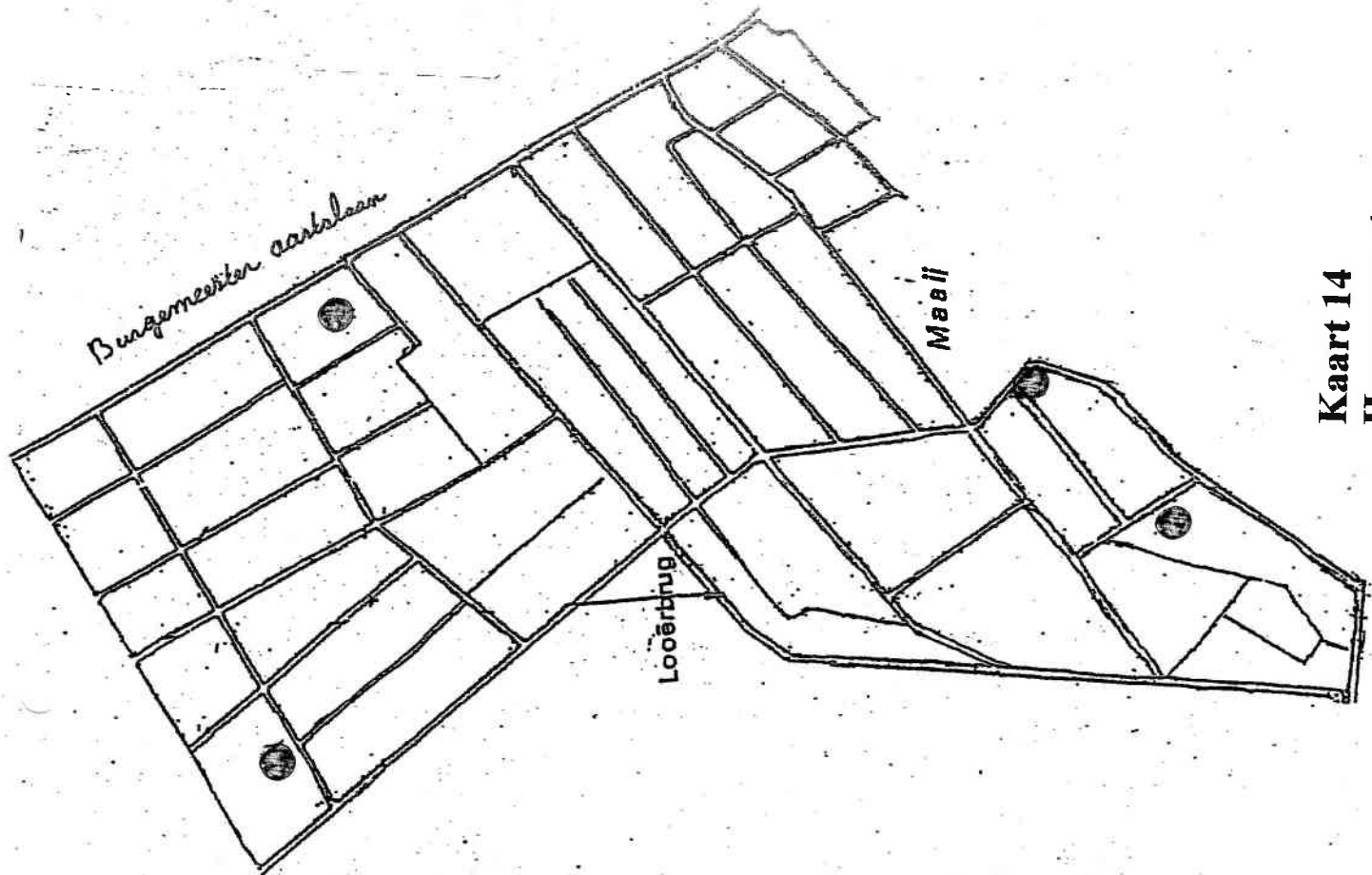
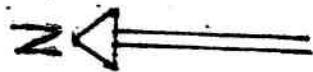
Kaart 9
Grote Bonte Specht 14x

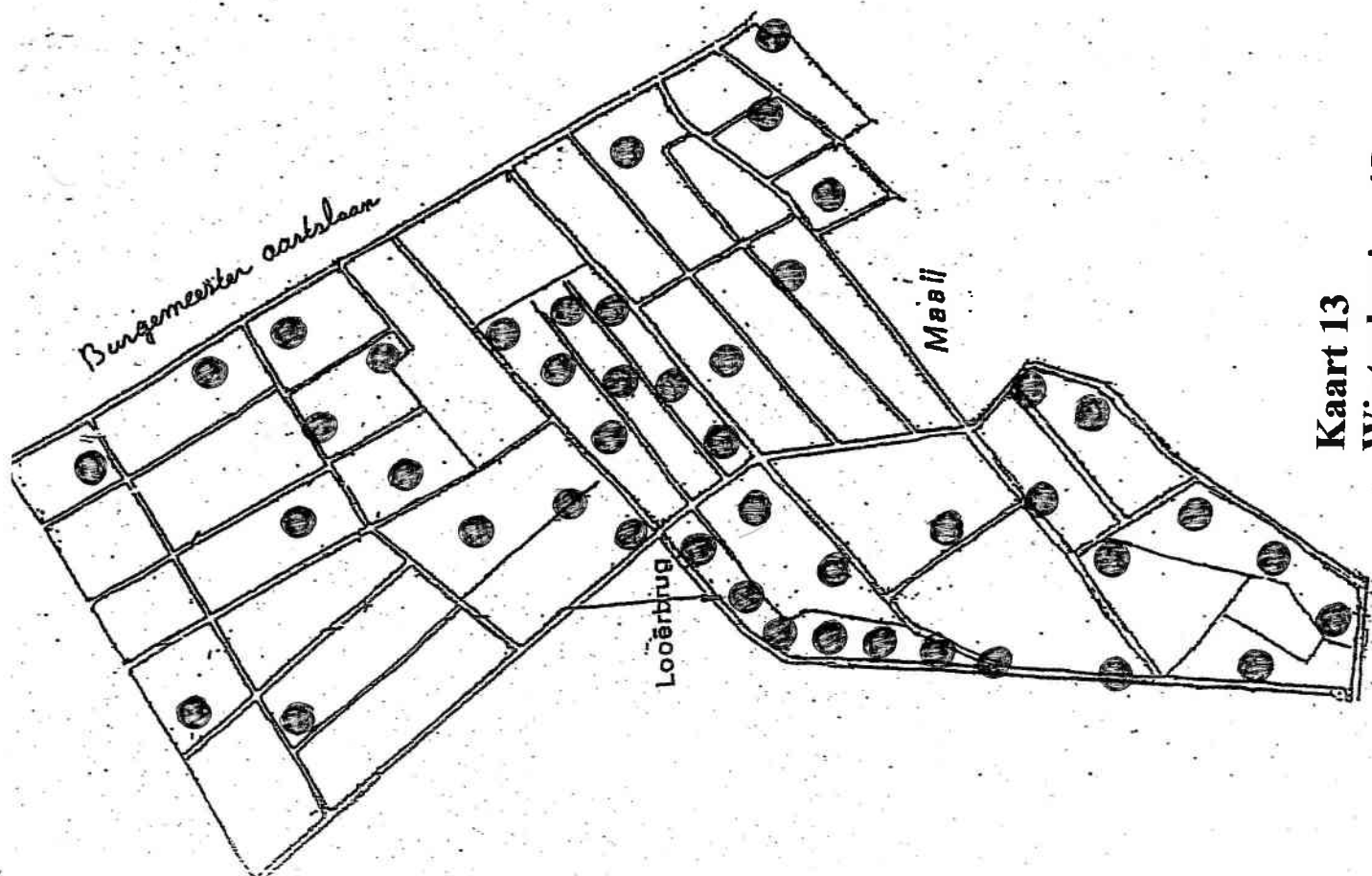
Kaart 12
Boompieper 11x

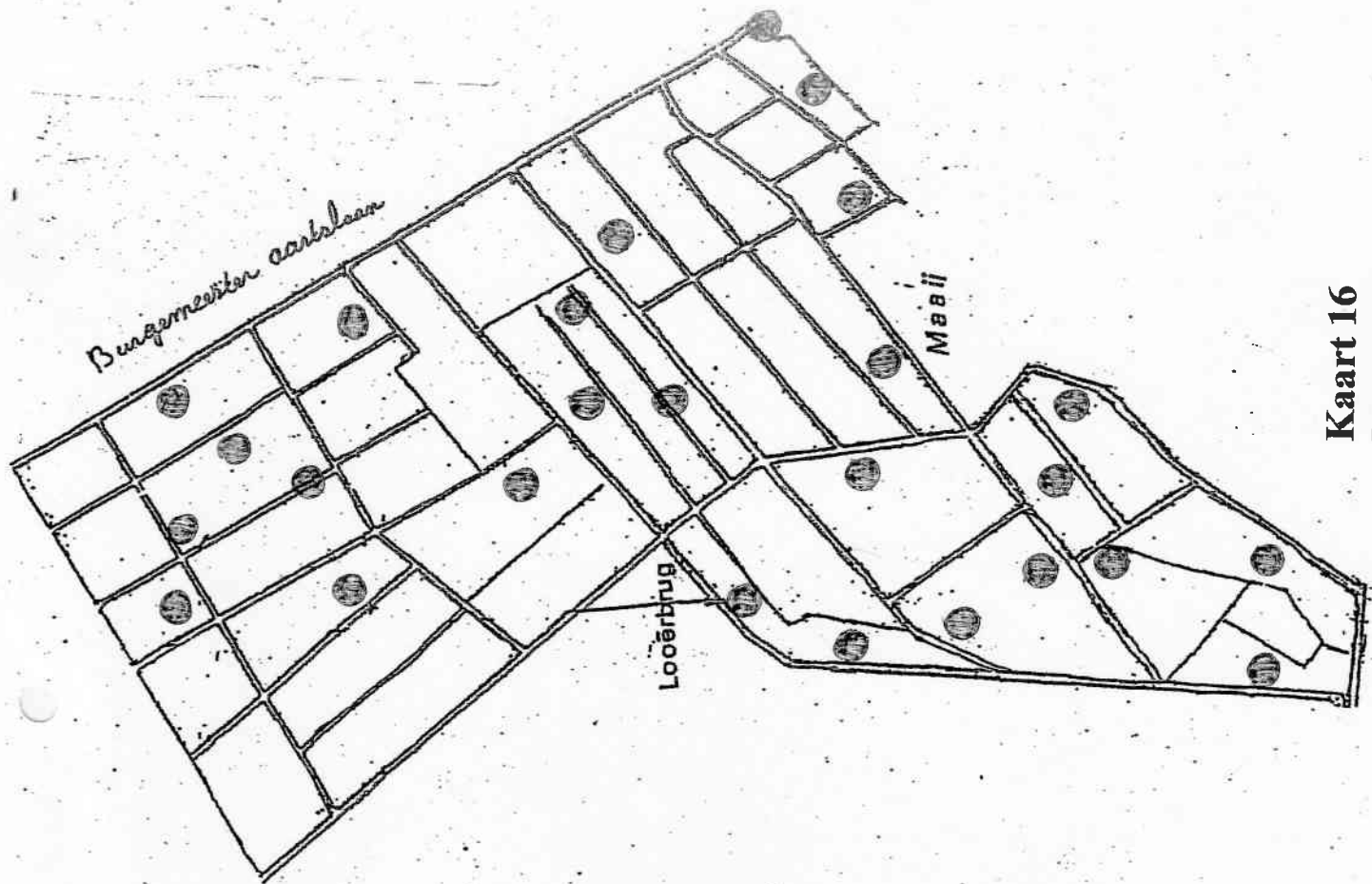
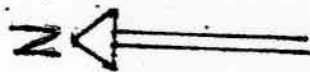
Kaart 11
Boomleeuwerik 1x

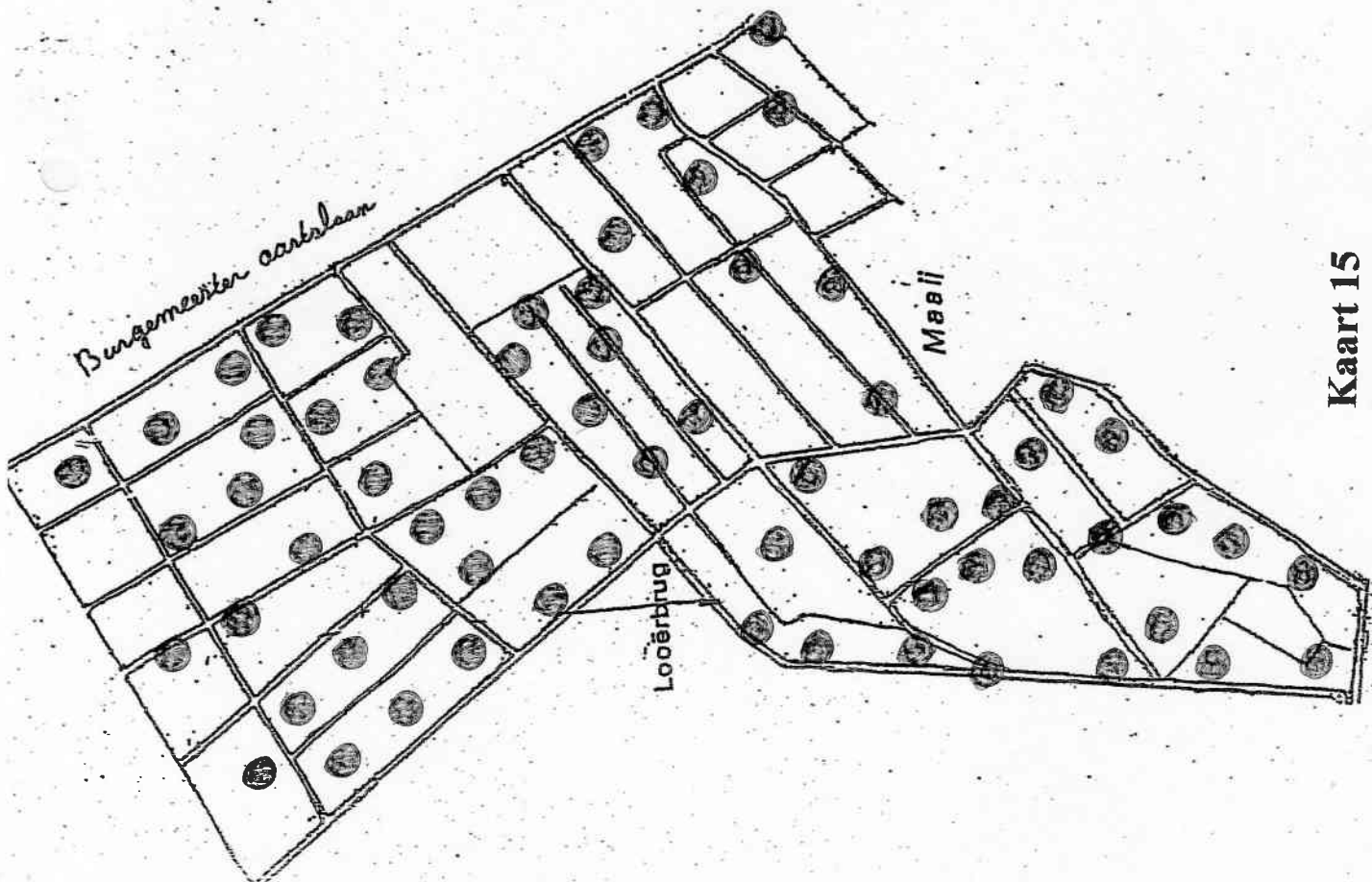
Kaart 14
Heggemus 4x

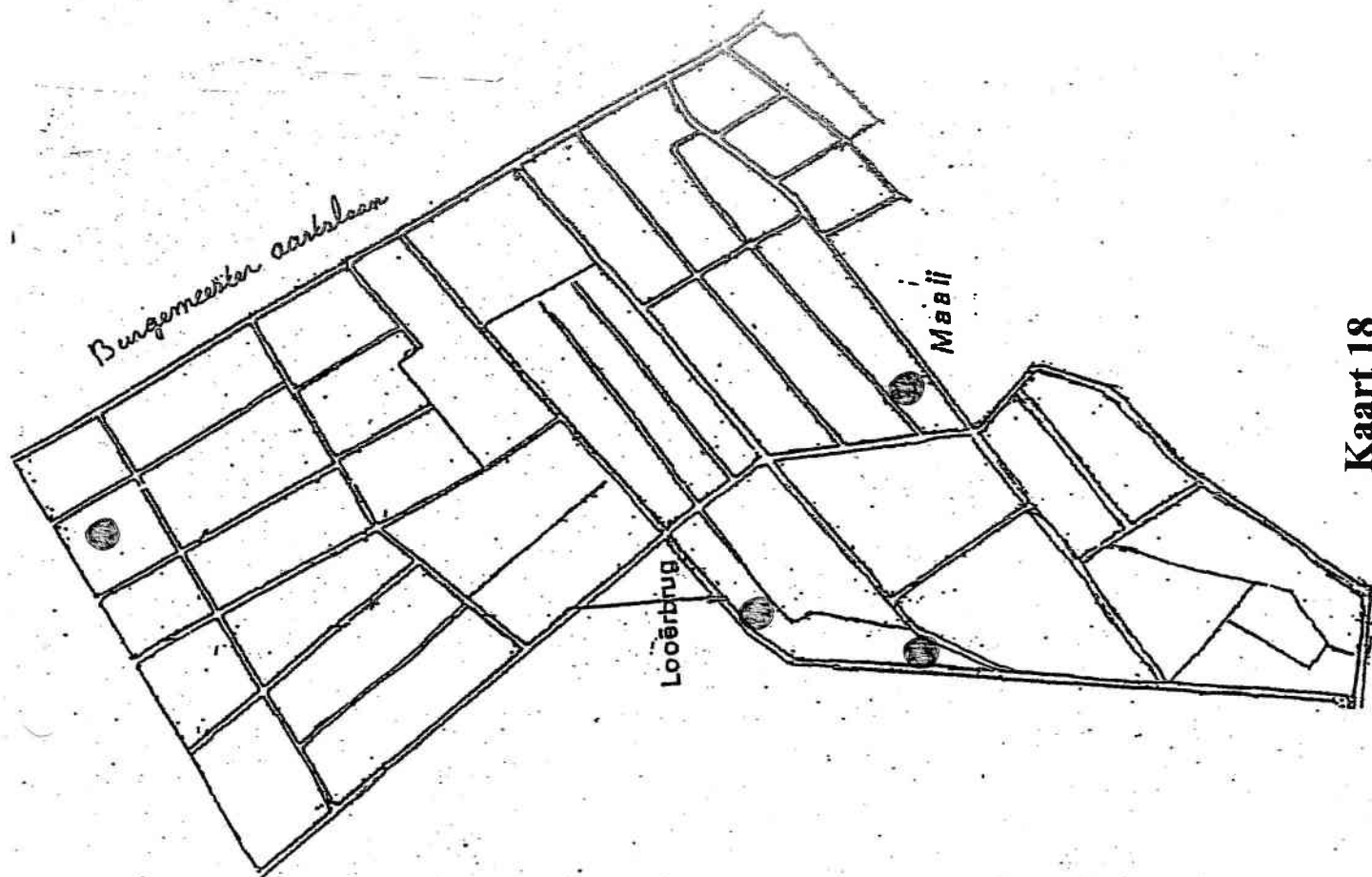
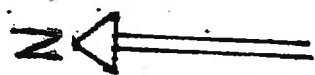
Kaart 13
Winterkoning 45x

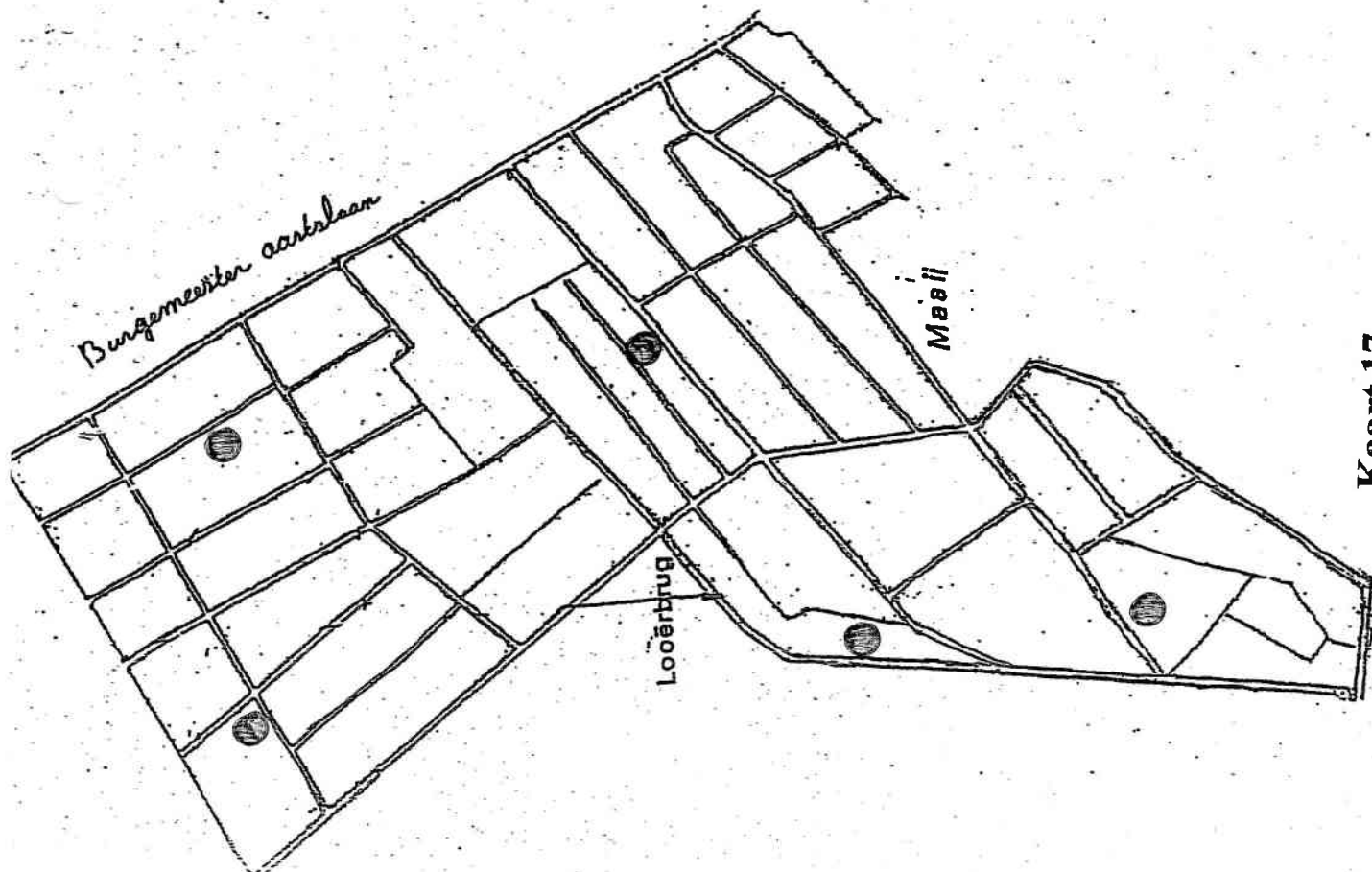
Kaart 16
Merel 26x

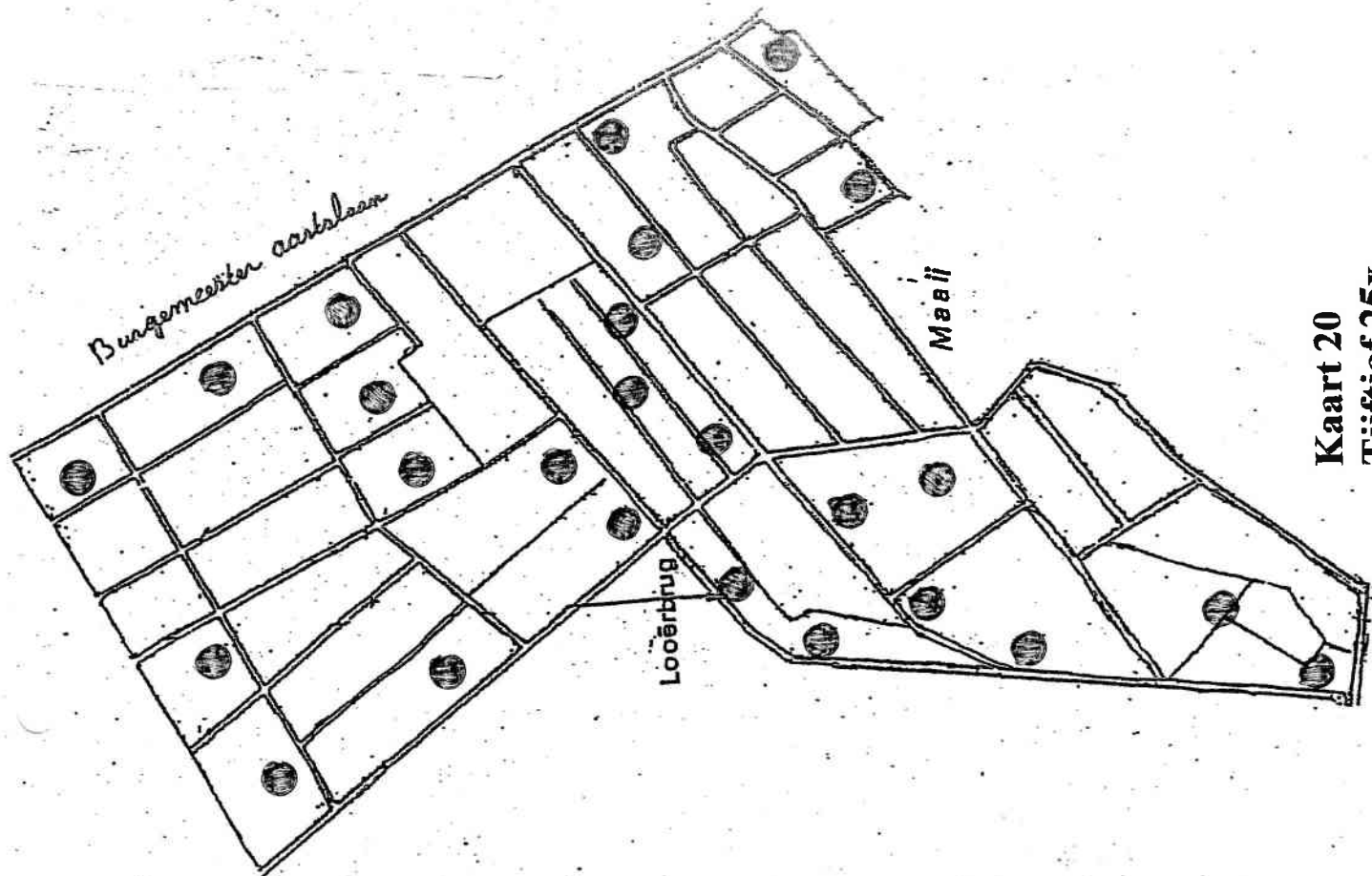
Kaart 15
Roodborst 67x

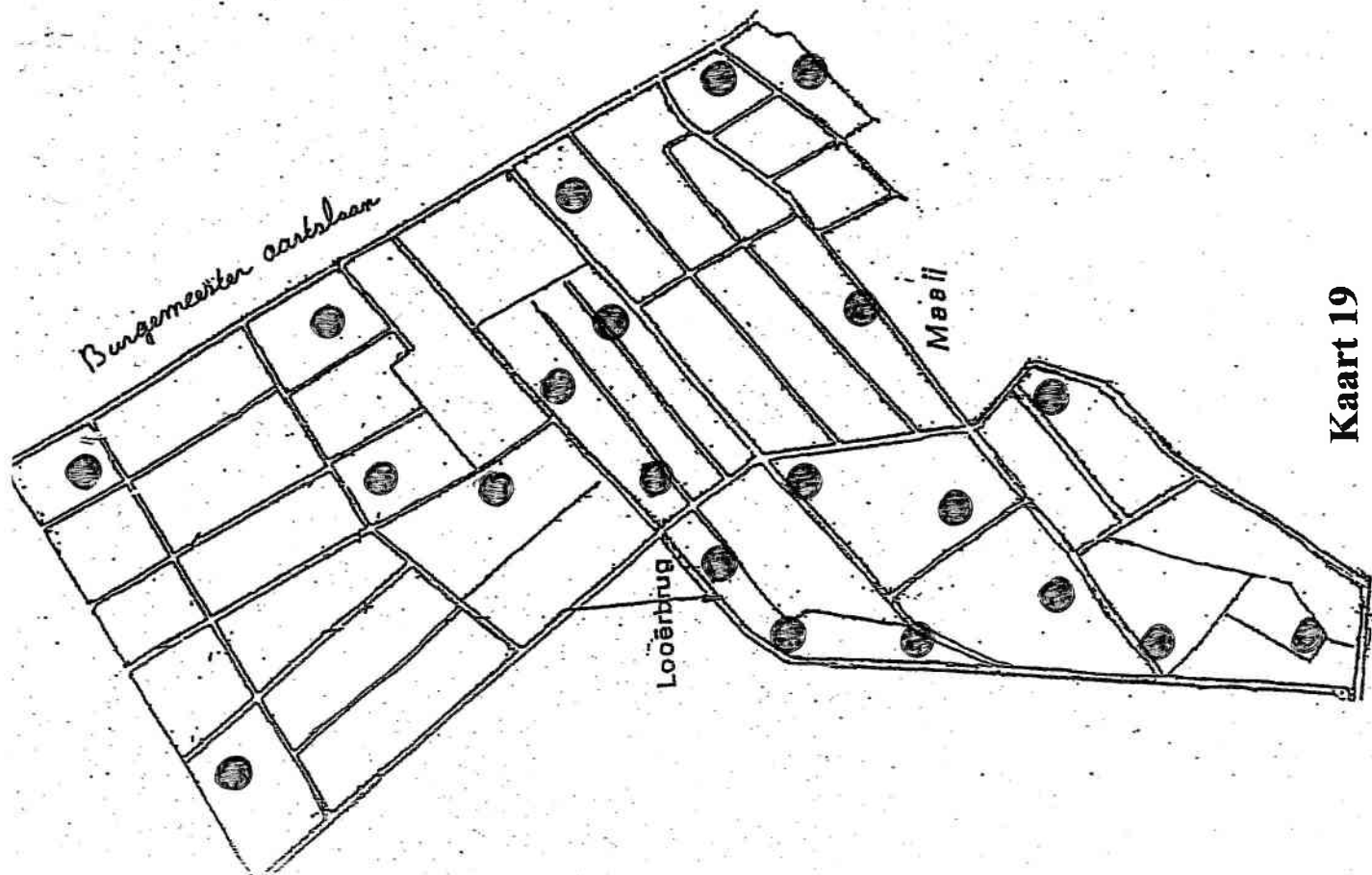
Kaart 18
Tuinfluter 4x

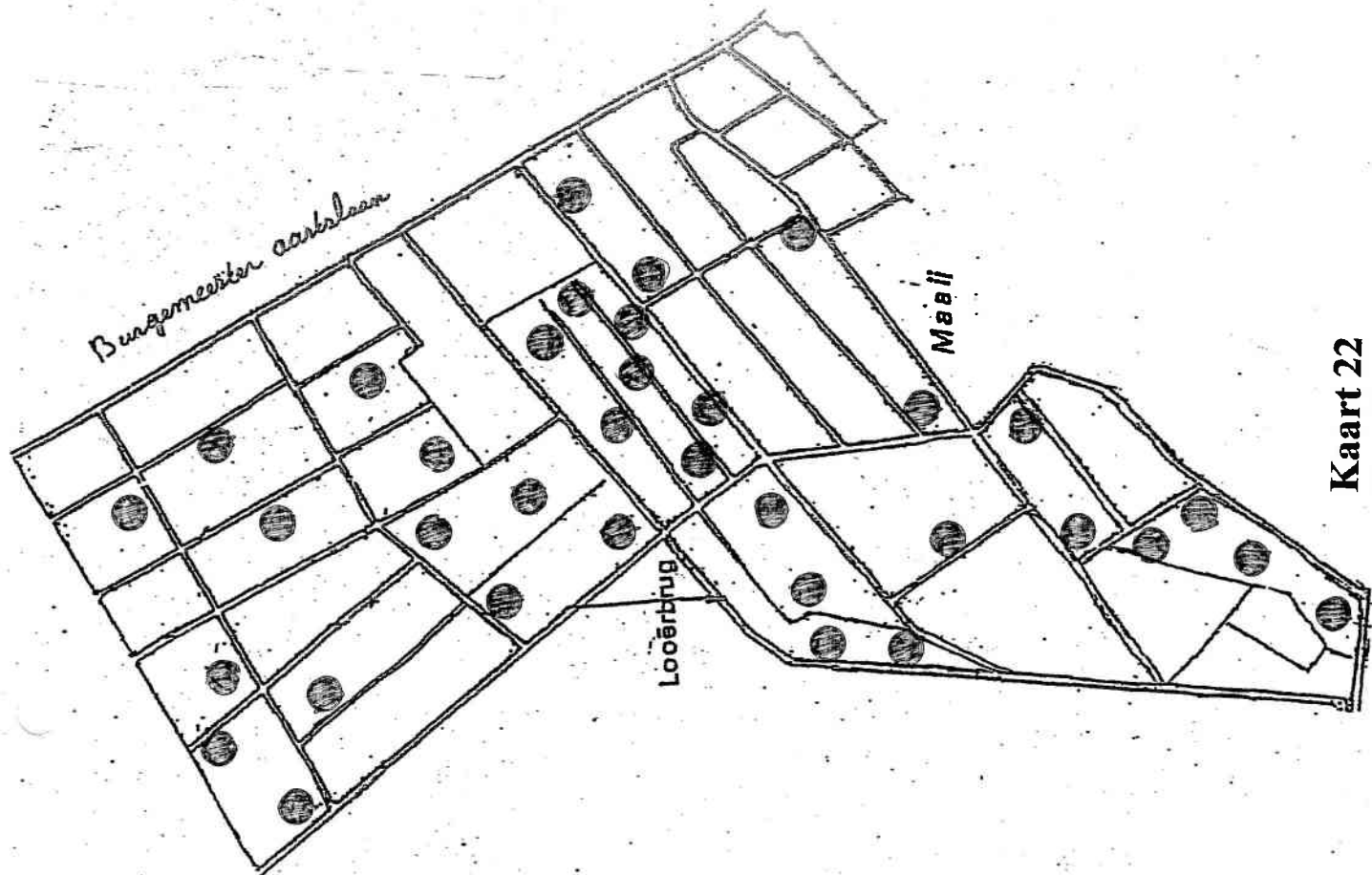
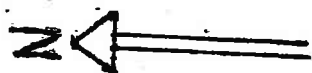
Kaart 17
Zanglijster 6x

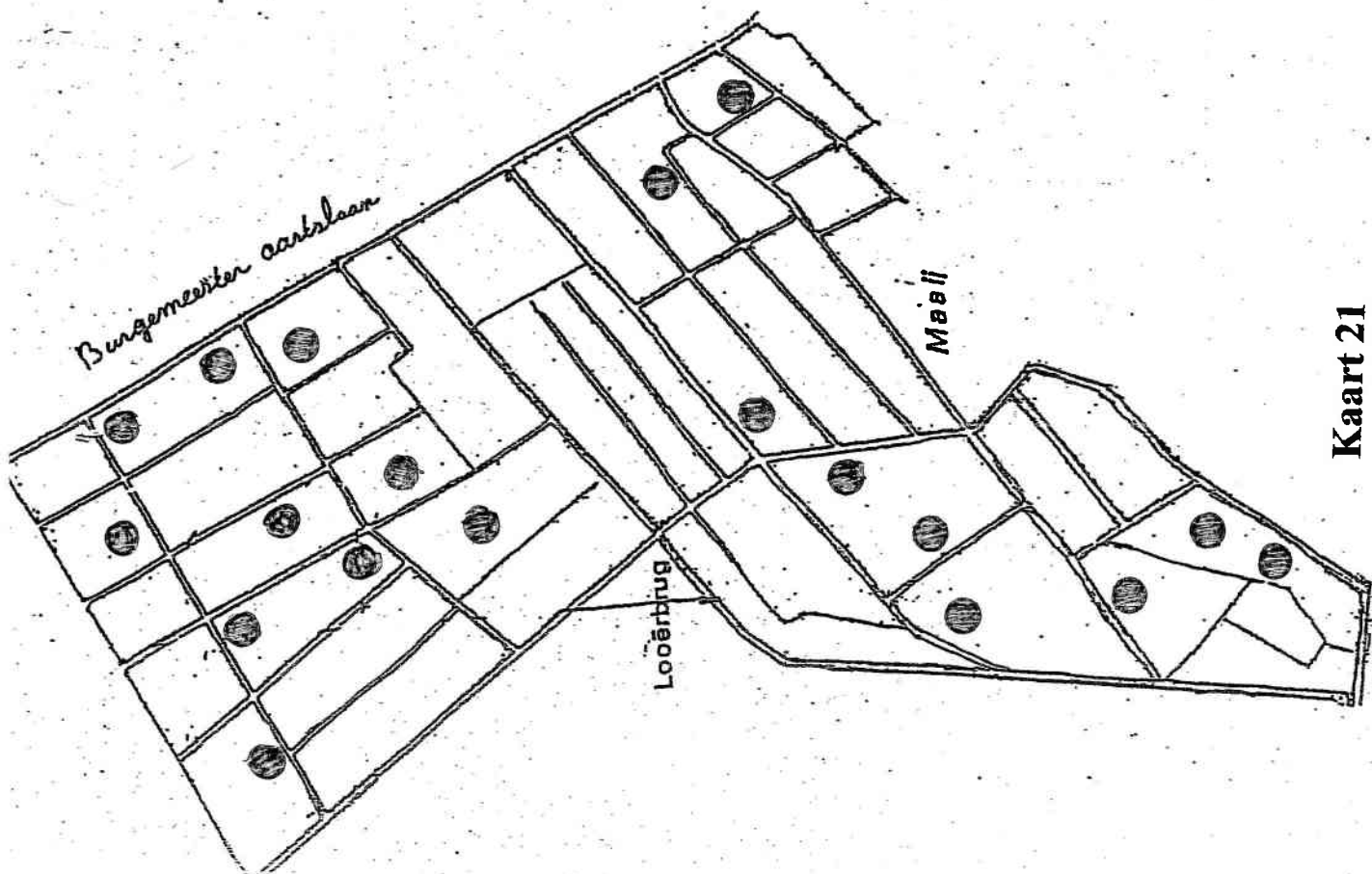
Kaart 20
Tjiftjaf 25x

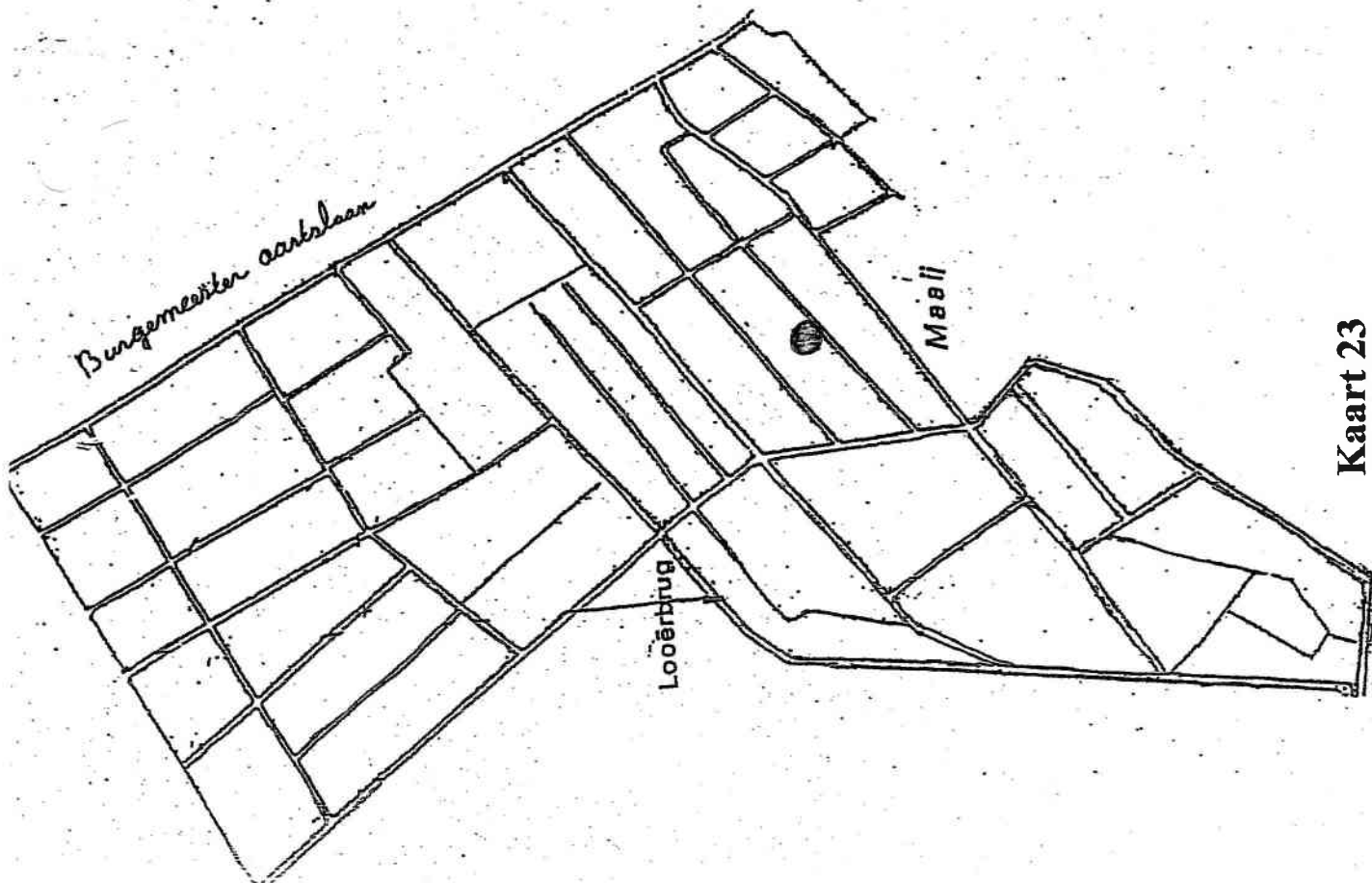
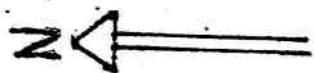
Kaart 19
Zwartkop 21x

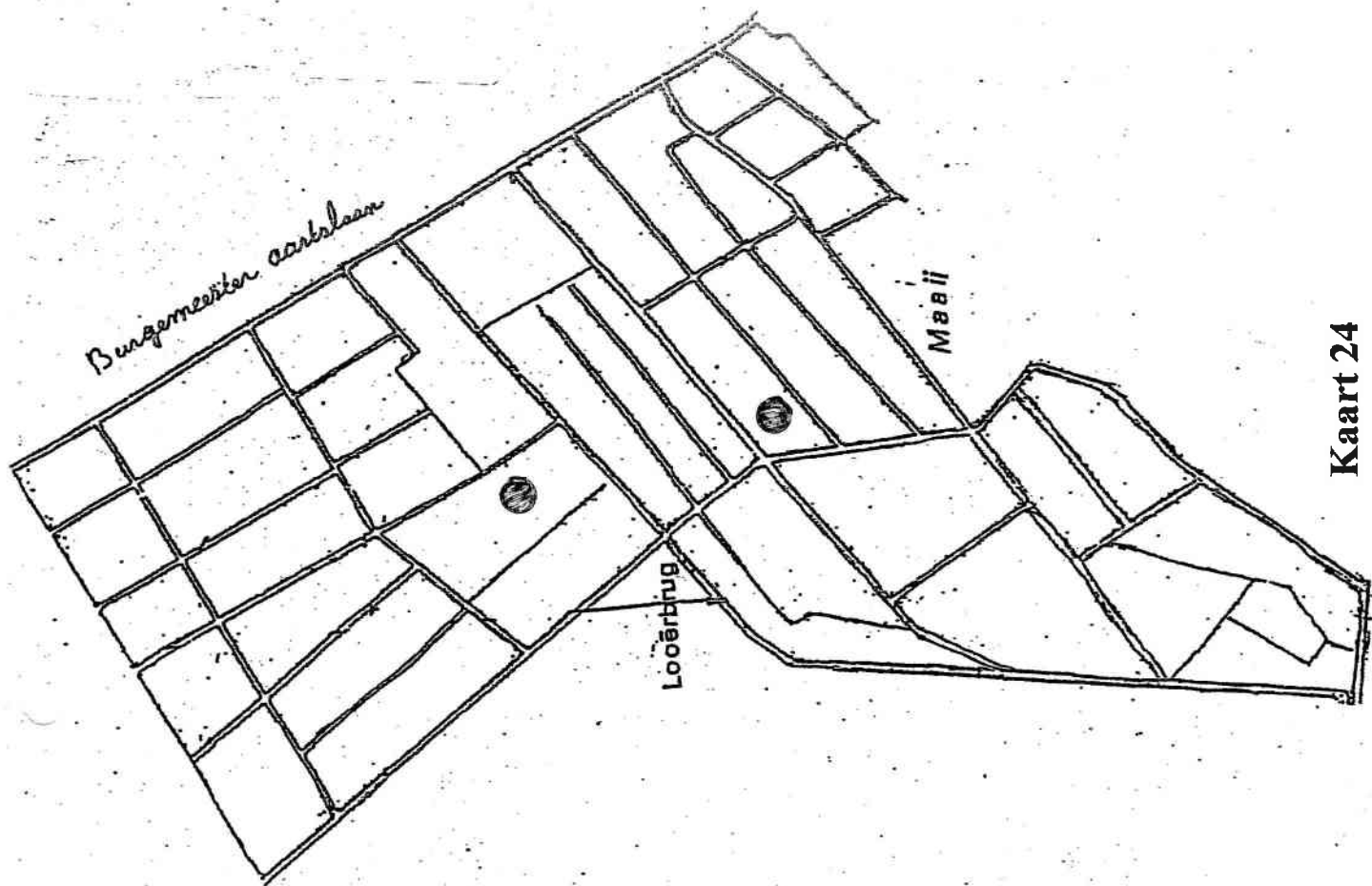
Kaart 22
Goudhaantje 35x

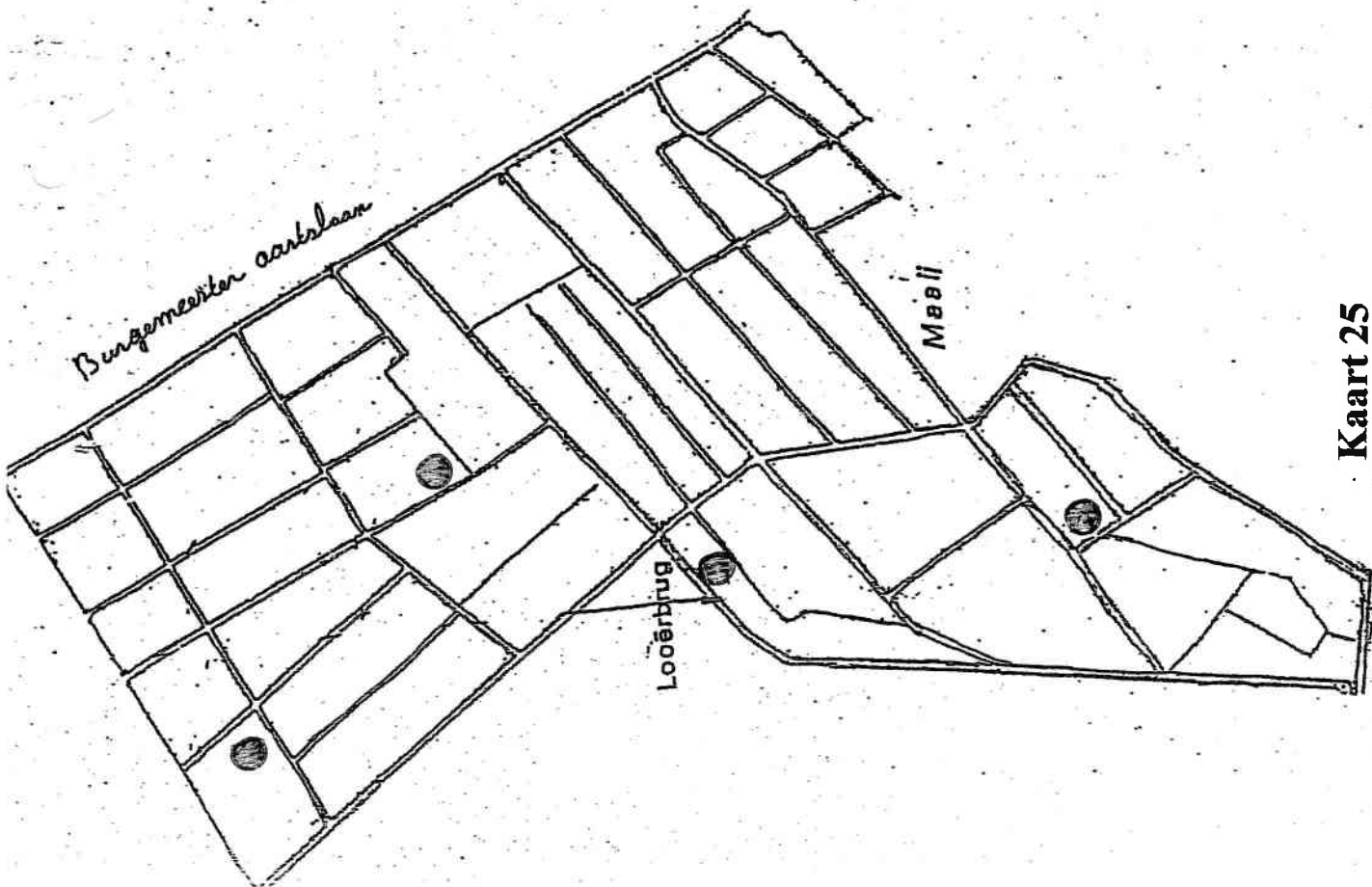
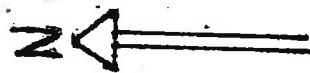
Kaart 21
Fitis 19x

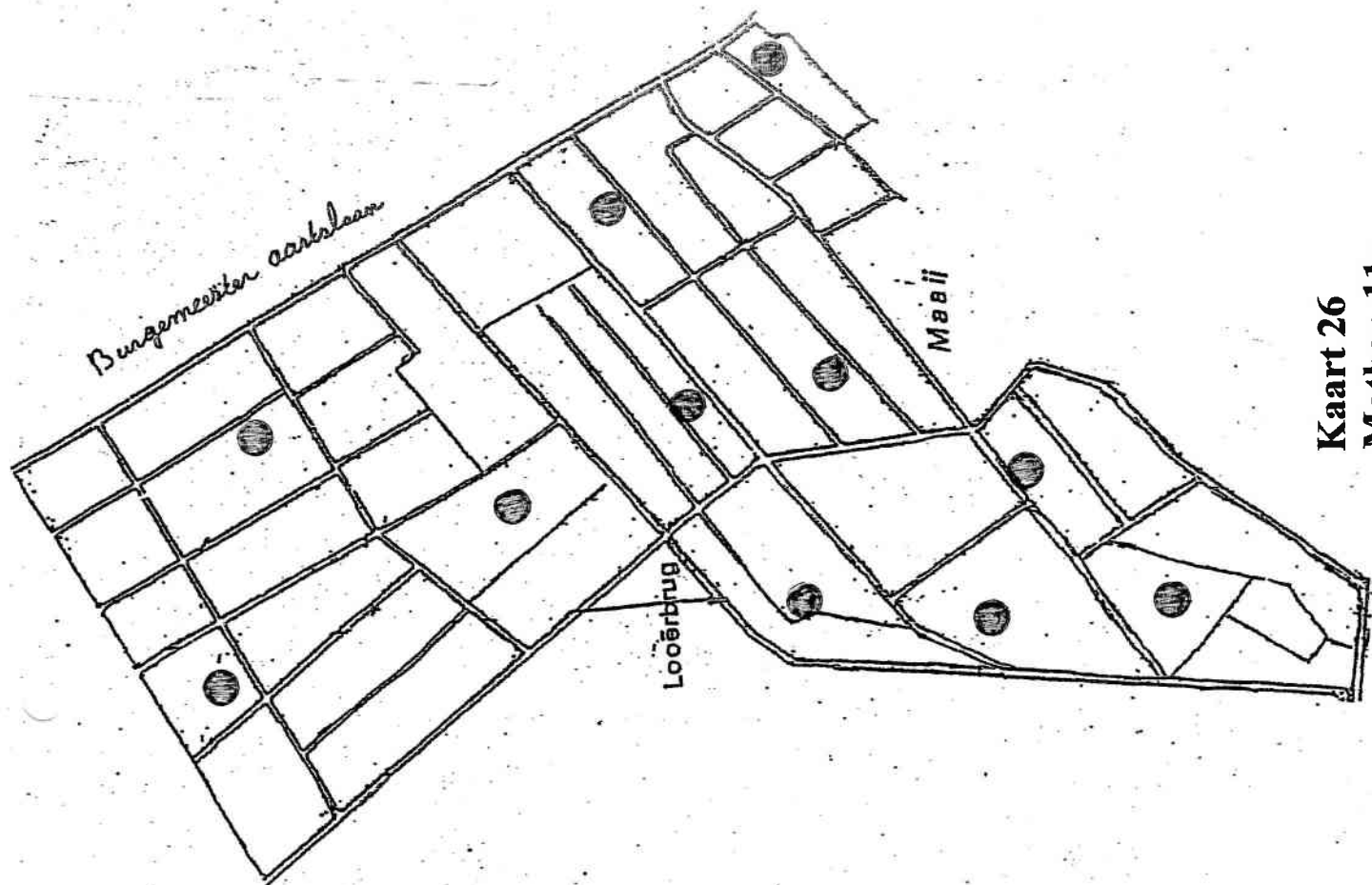
Kaart 23
Vuurgoudhaantje 1x

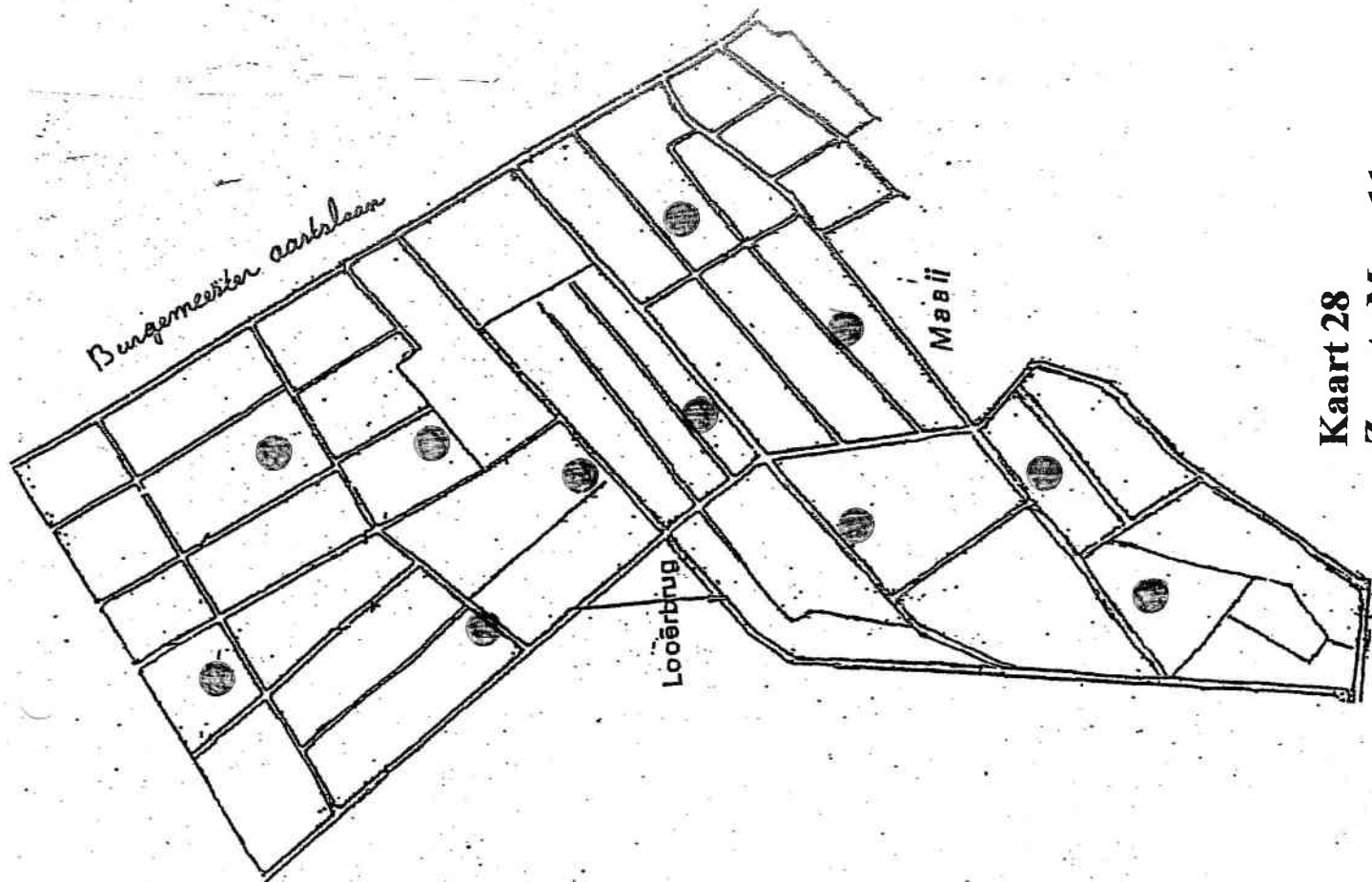
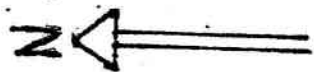
Kaart 24
Bonte Vliegenvanger 2x

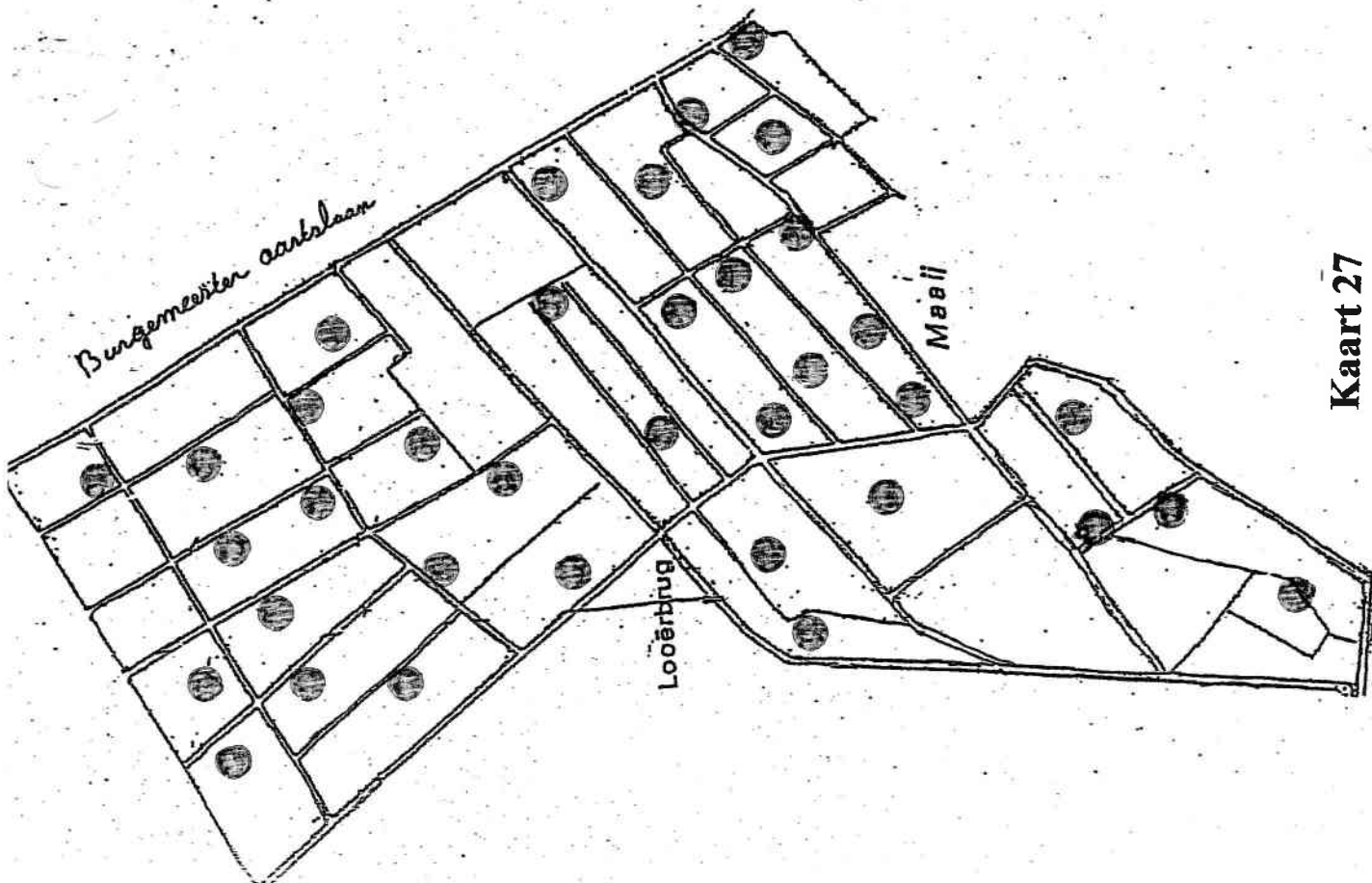
Kaart 25
Staartmees 4x

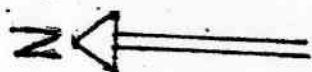
Kaart 26
Matkop 11x

Kaart 28
Zwarte Mees 11x

Kaart 27
Kuifmees 36x

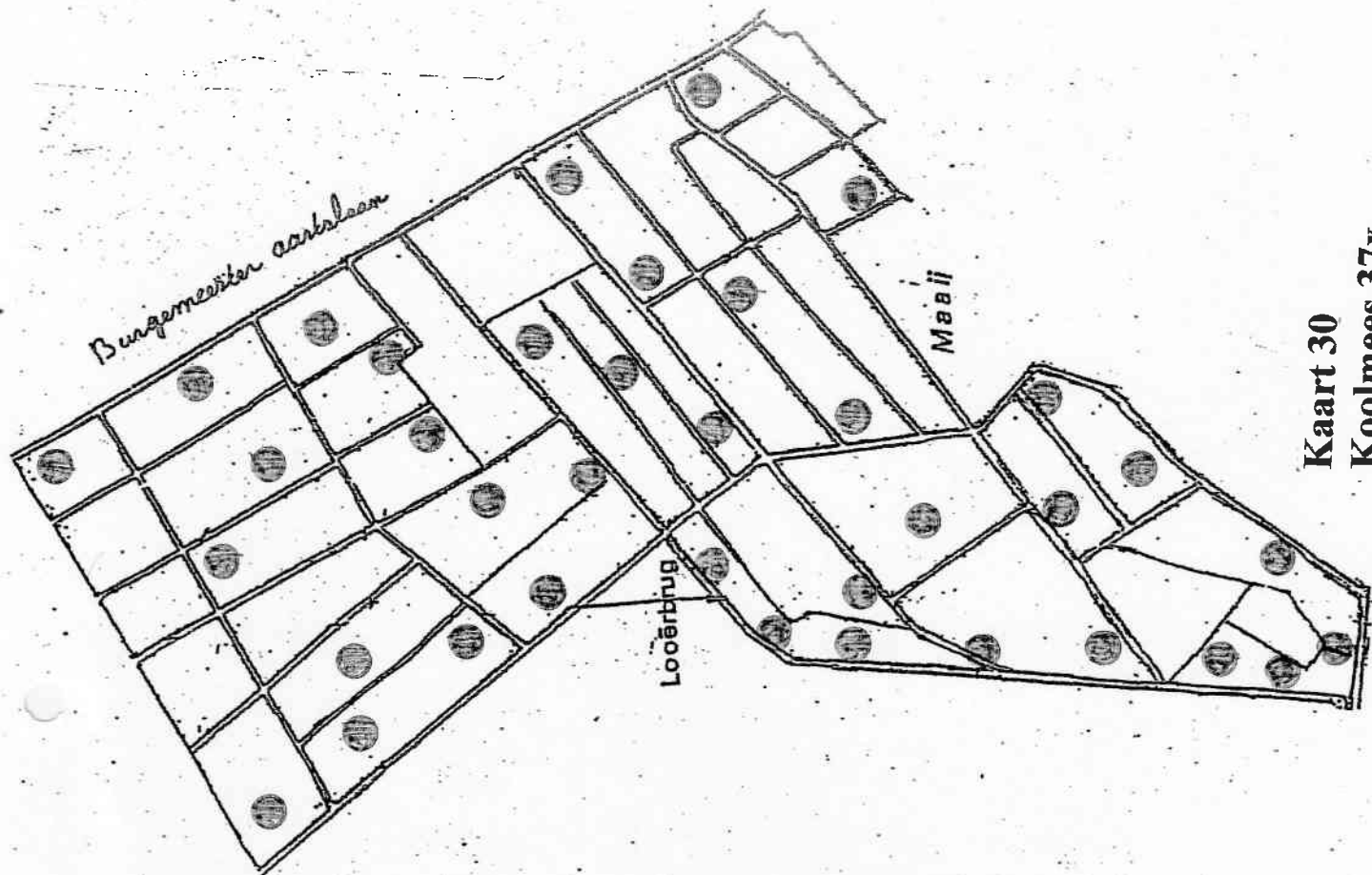

Burgemeester aartselaan

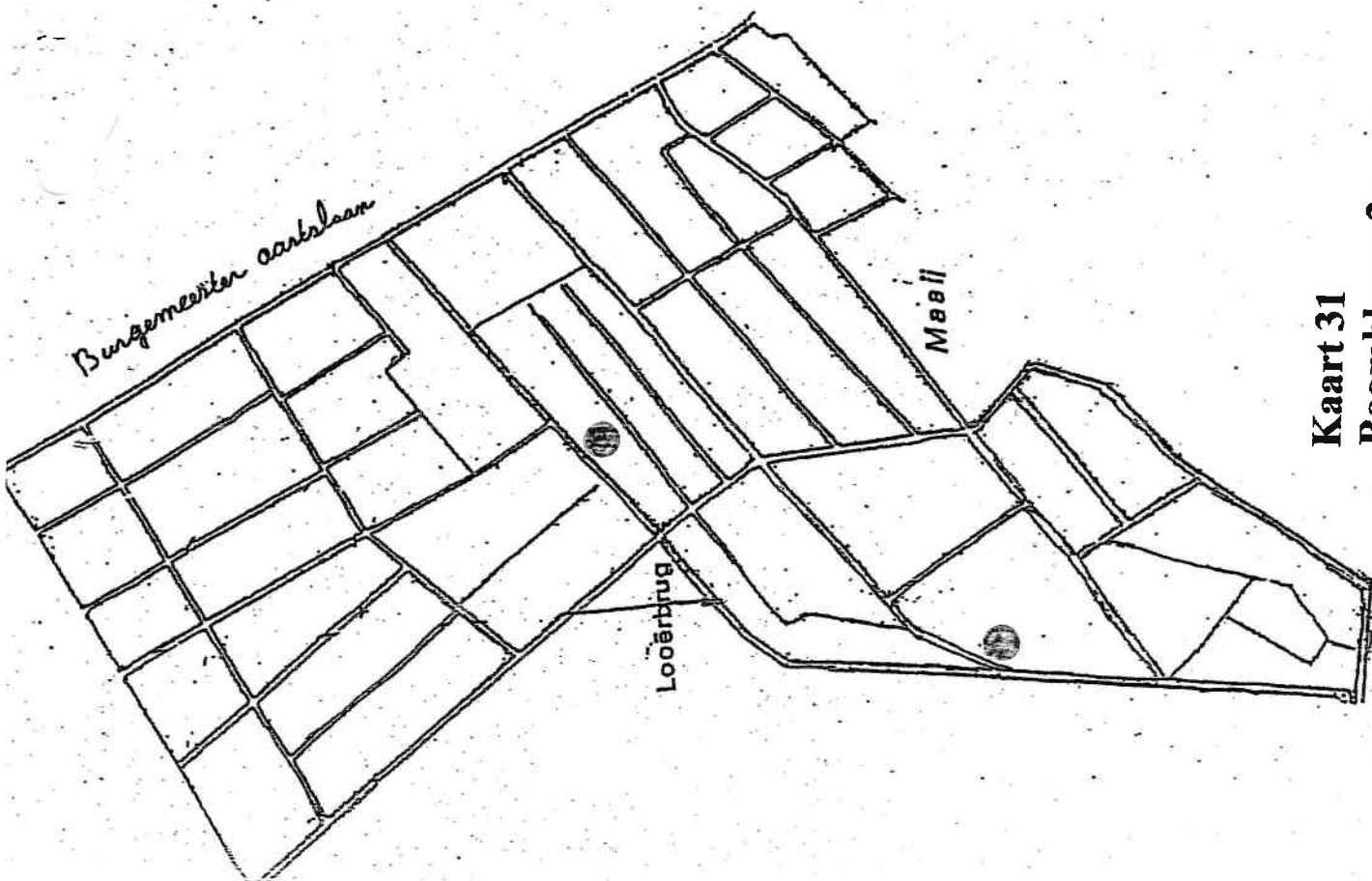
Looërbrug

Maa li

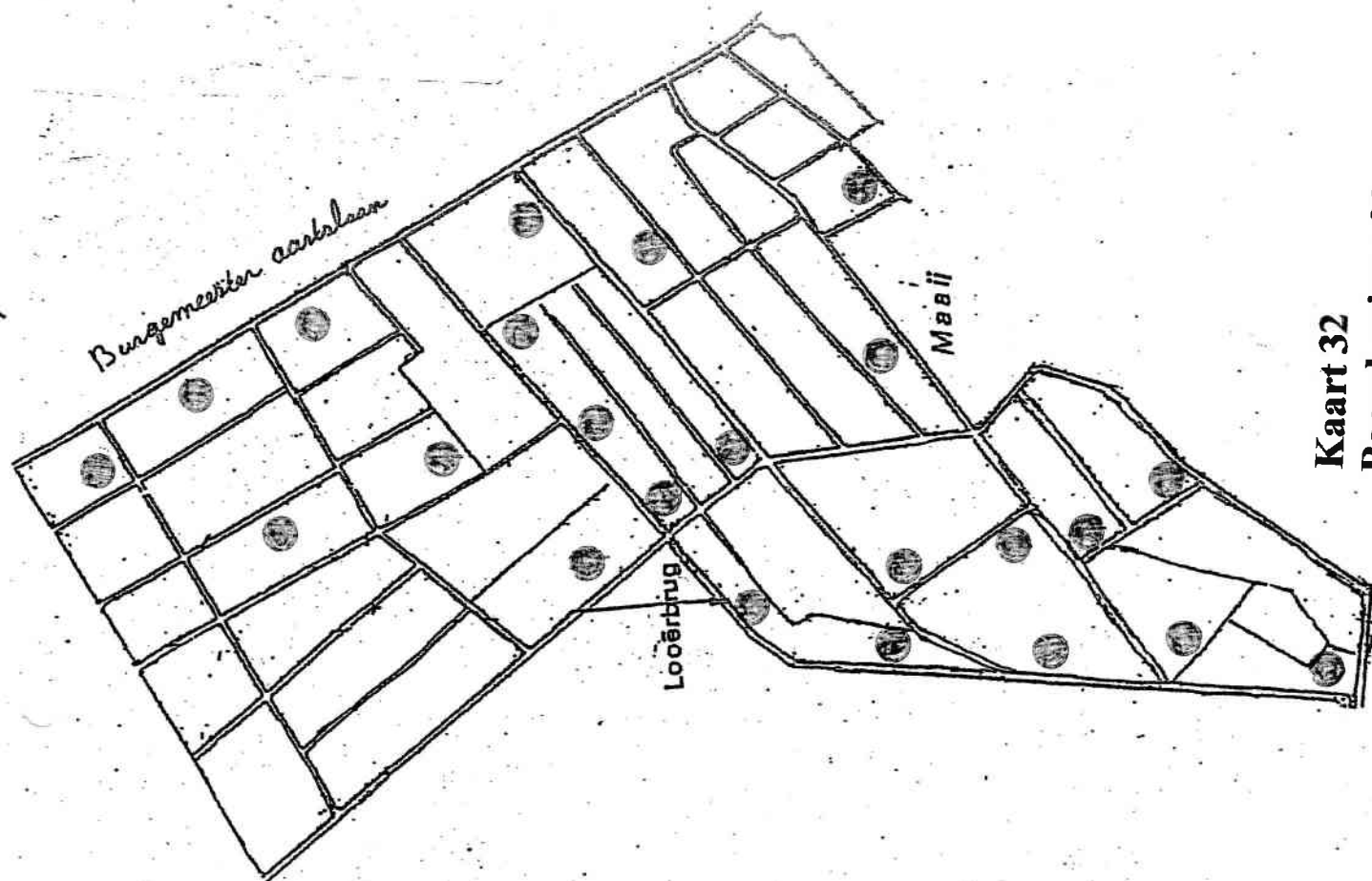
Kaart 29
Pimpelmees 15x

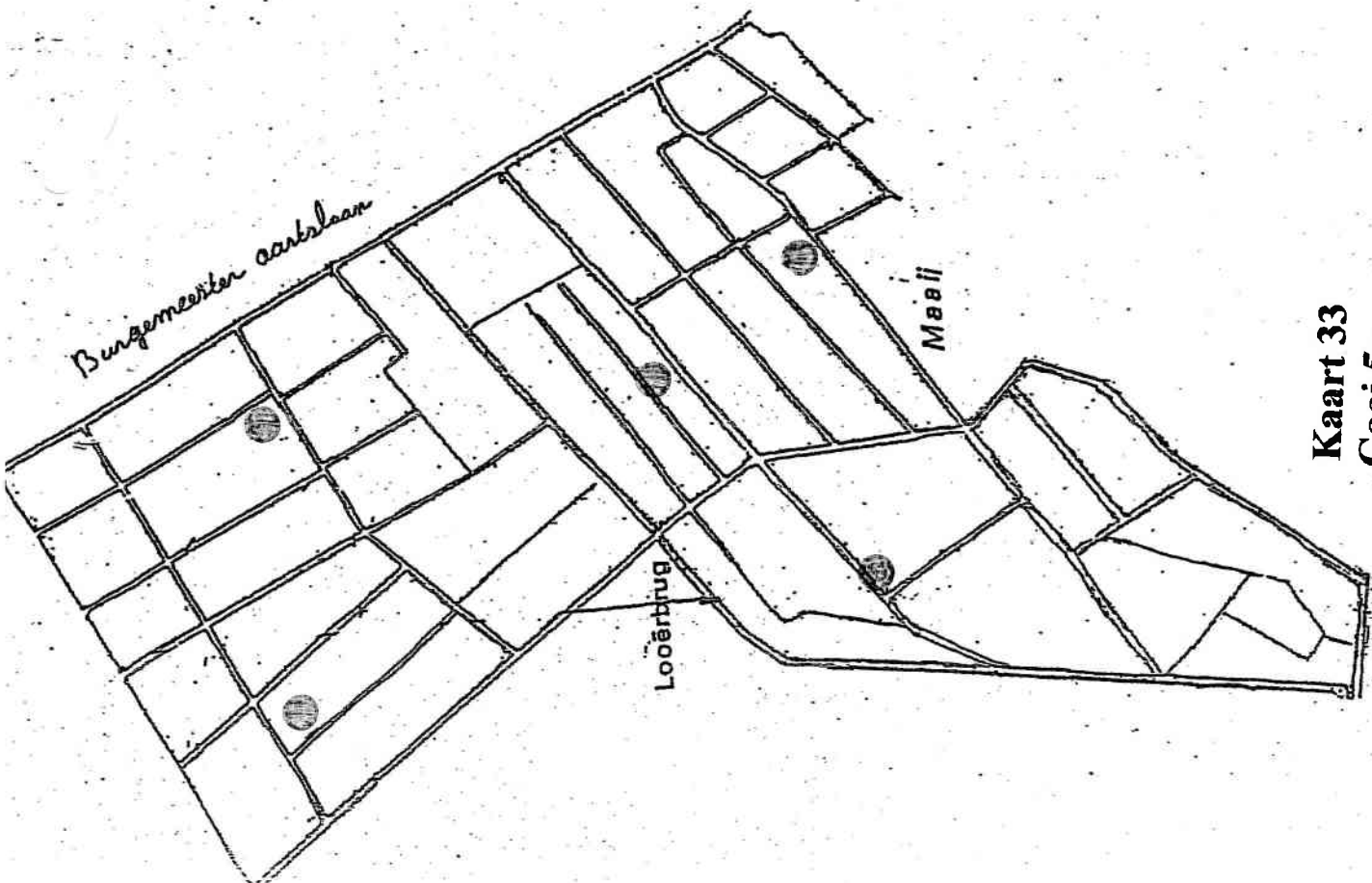
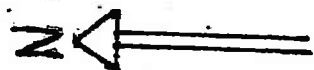
Kaart 30
Koolmees 37x

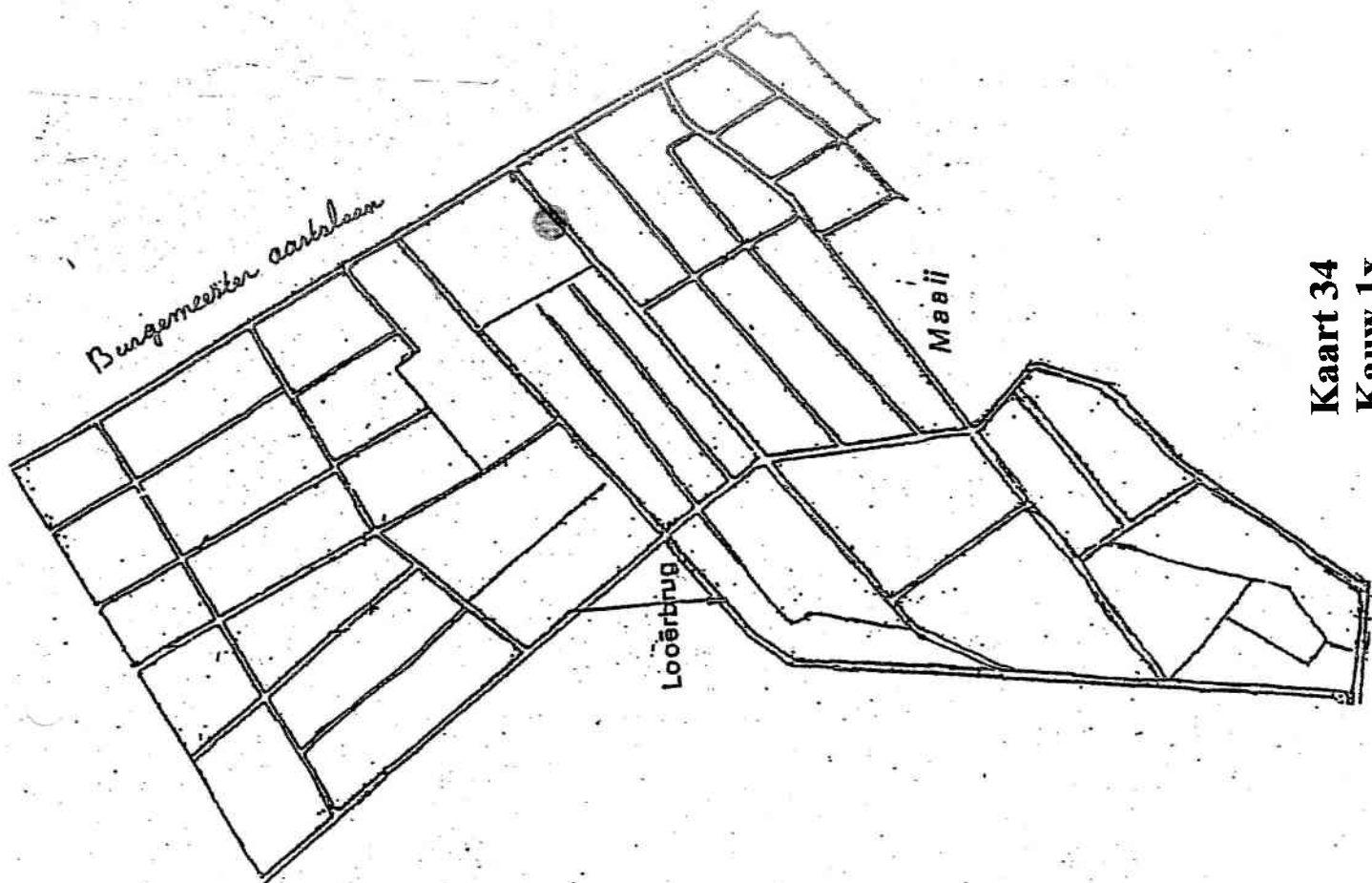
Kaart 31
Boomklever 2x

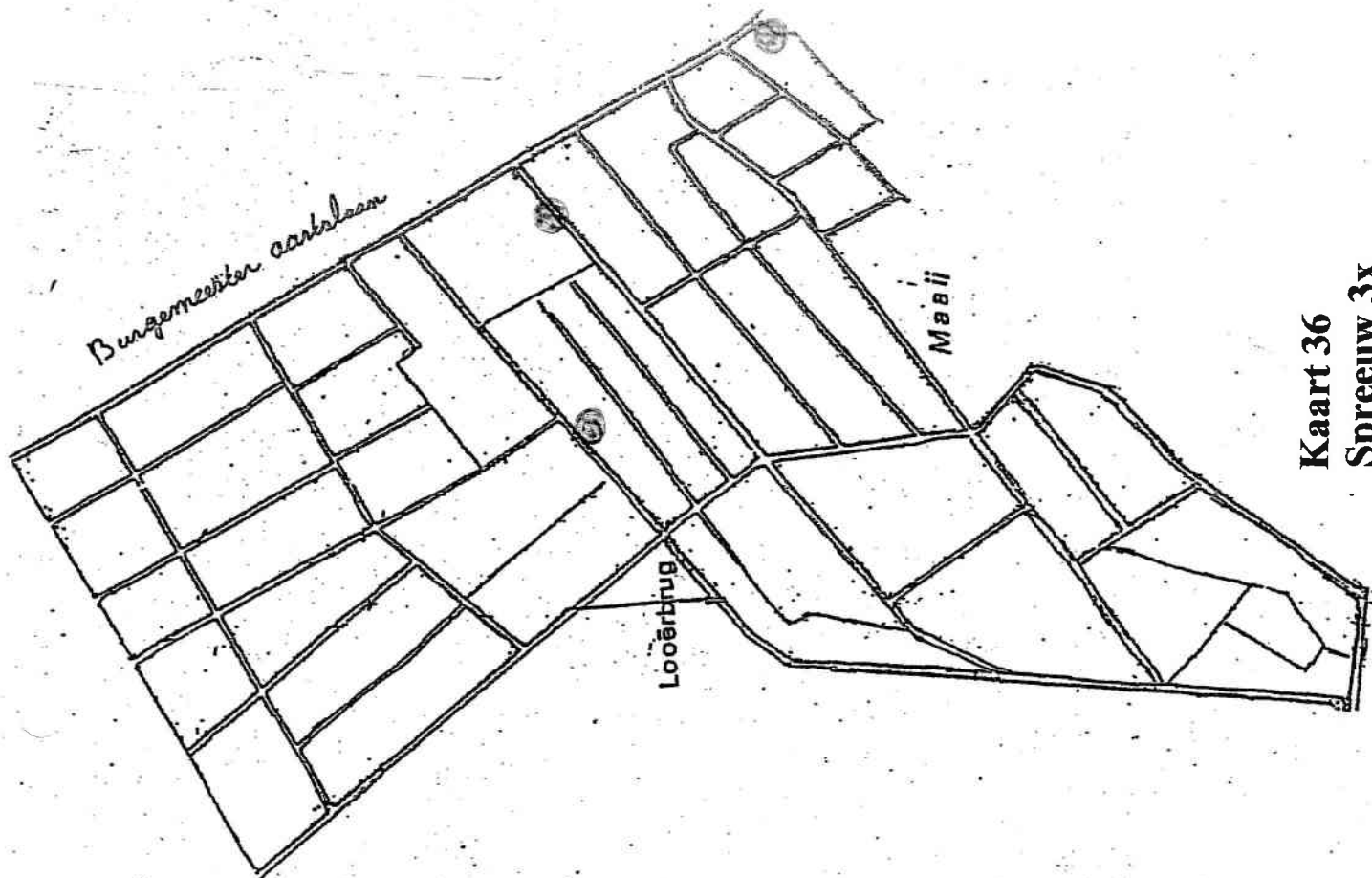
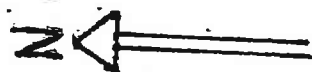
Kaart 32
Boomkruiper 23x

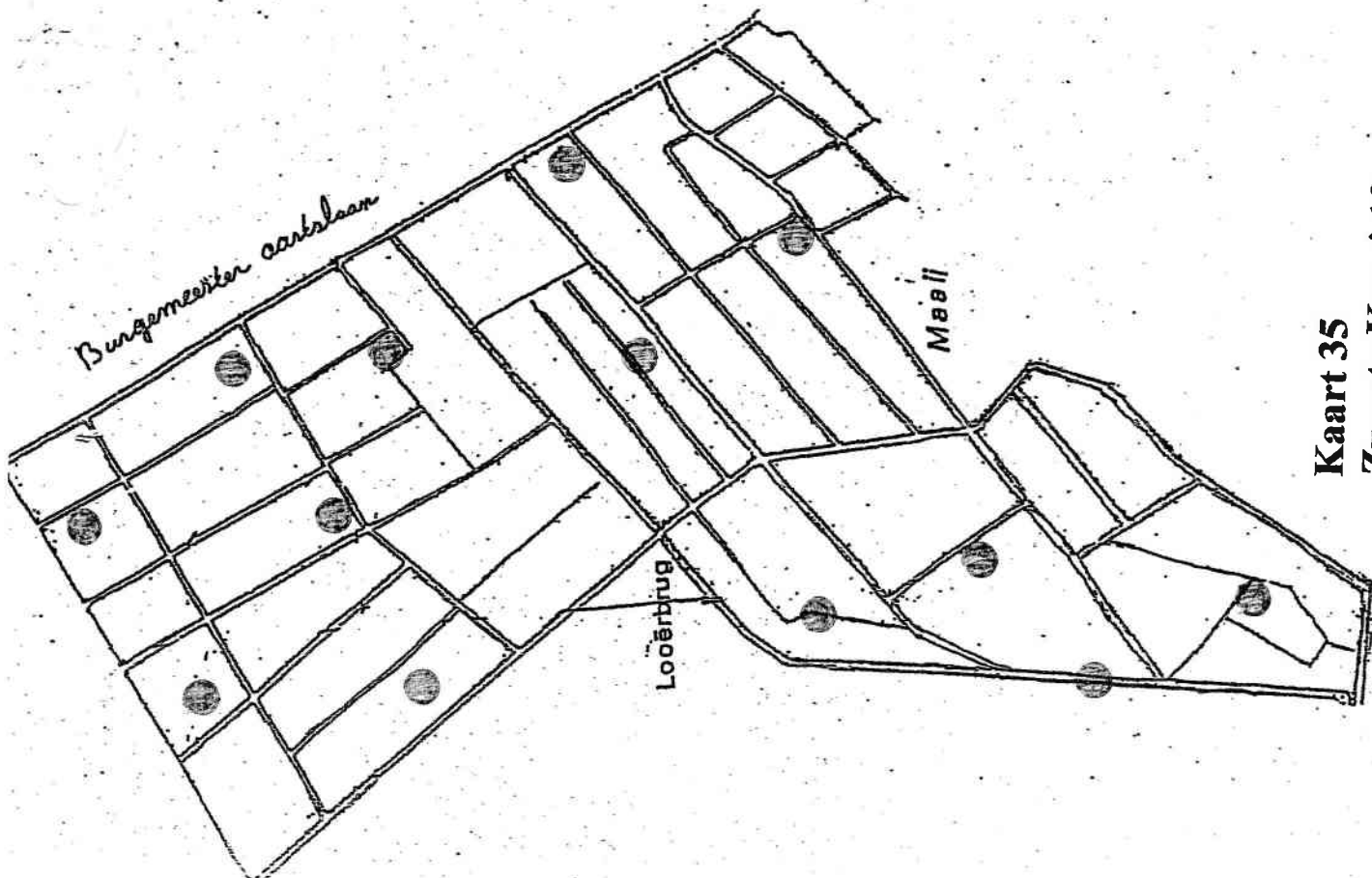
Kaart 33
Gaai 5x

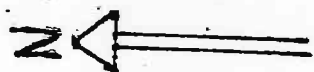
Kaart 34
Kauw 1x

Kaart 36
Spreuw 3x

Kaart 35
Zwarte Kraai 13x

Burgemeester aartselaan

Looërbrug

Maaï

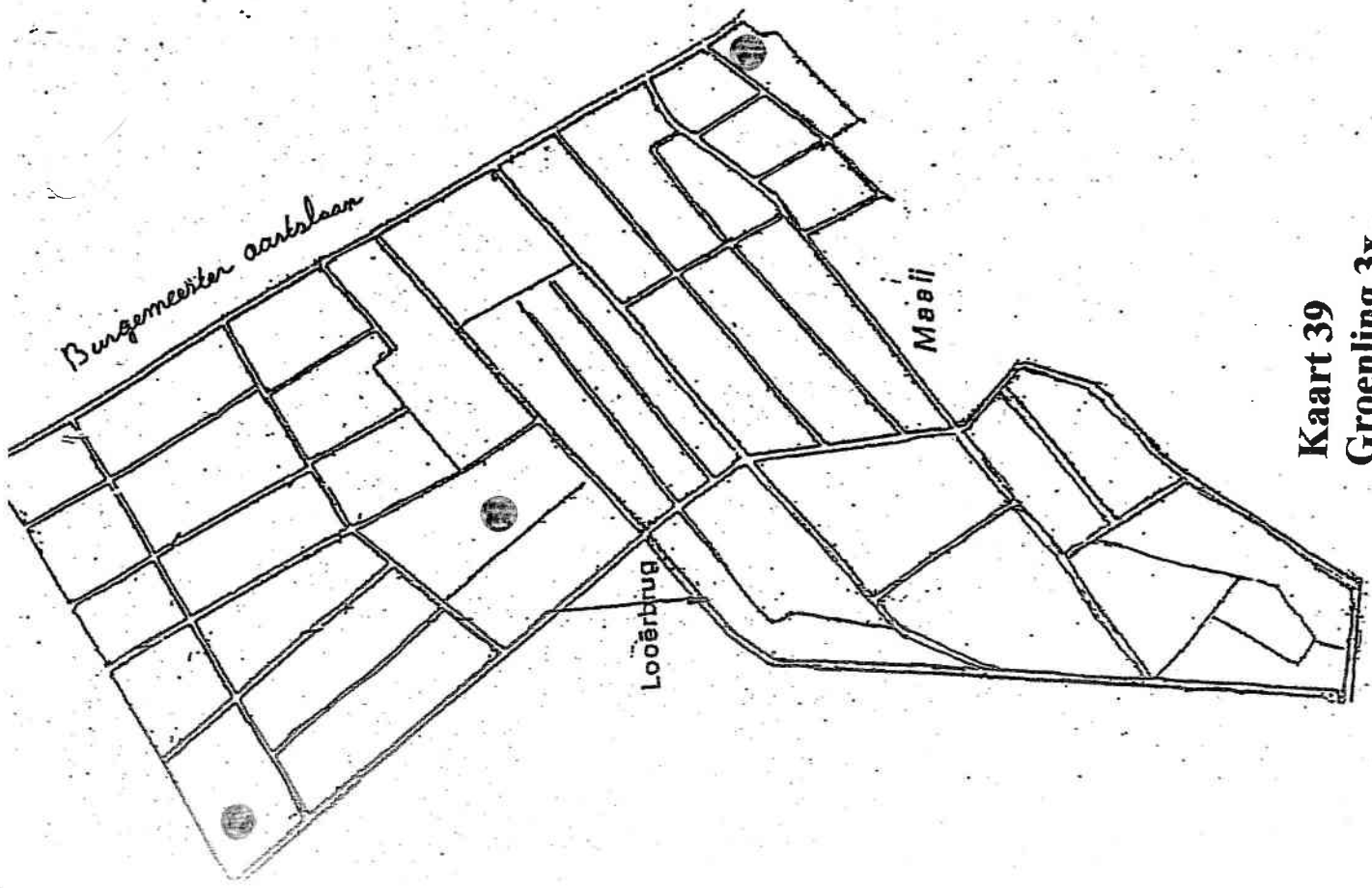
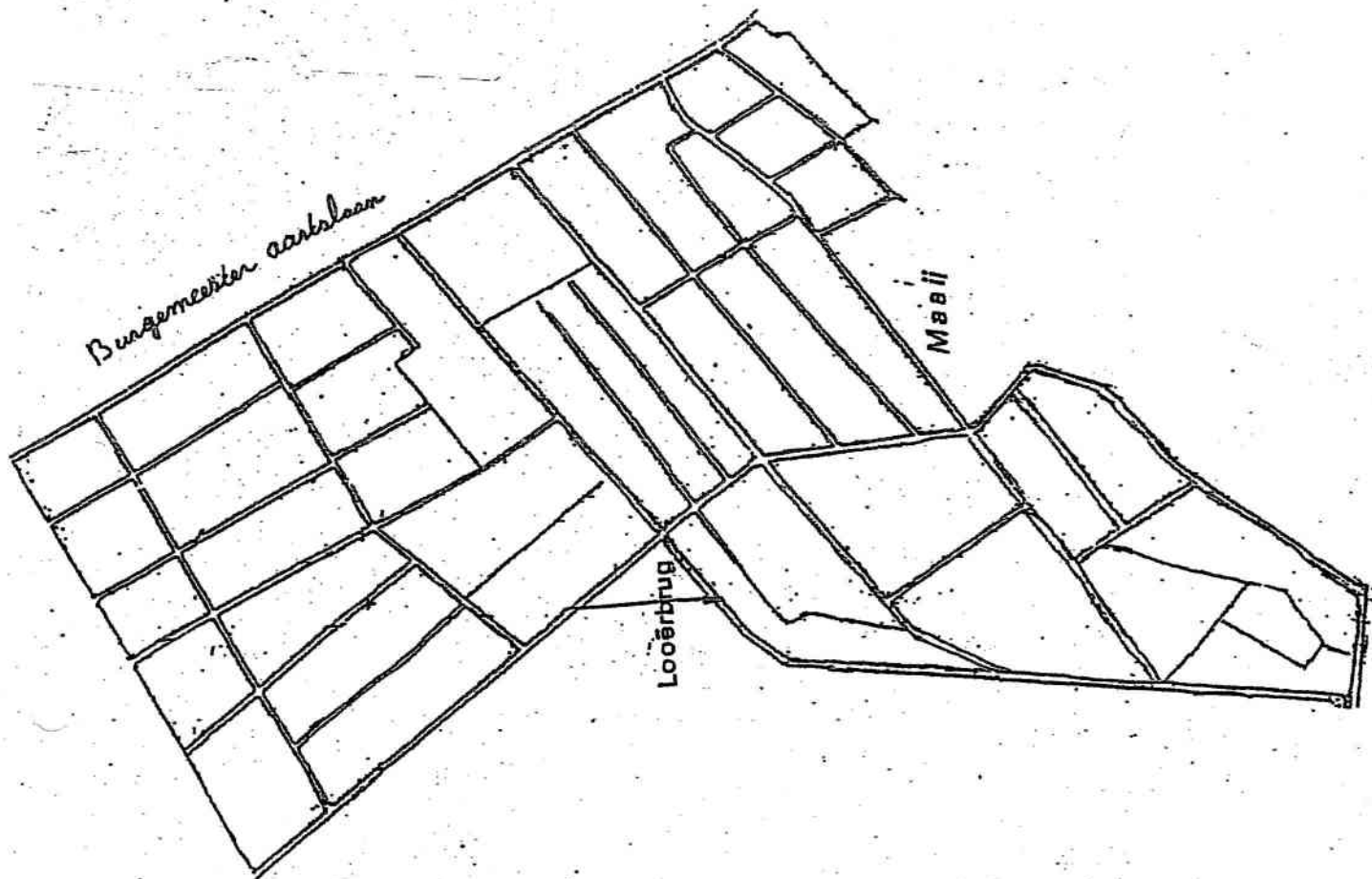
Kaart 37
Huismus 3x

Burgemeester aartselaan

Looërbrug

Maaï

Kaart 38
Vink 81

Kaart 39
Groenling 3x